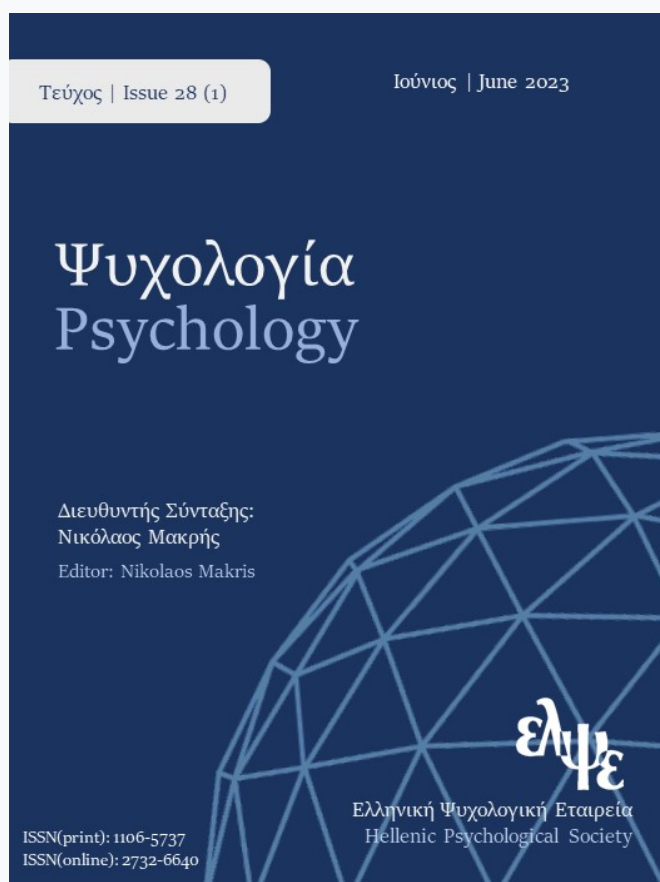

Psychology: the Journal of the Hellenic Psychological Society

Vol 28, No 1 (2023)

Special Section: Approaching intersectionality in gender psychology research

School Readiness Assessment Scale: construction and Psychometric properties

Despoina Tsaoussi, Asimina M. Ralli, Petros Roussos, Faye Antoniou

doi: [10.12681/psy_hps.25554](https://doi.org/10.12681/psy_hps.25554)

Copyright © 2023, Despoina Tsaoussi, Asimina M. Ralli, Petros Roussos, Faye Antoniou

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).

To cite this article:

Tsaoussi, D., Ralli, A. M., Roussos, P., & Antoniou, F. (2023). School Readiness Assessment Scale: construction and Psychometric properties. *Psychology: The Journal of the Hellenic Psychological Society*, 28(1), 292–315. https://doi.org/10.12681/psy_hps.25554

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ | RESEARCH PAPER

Κλίμακα αξιολόγησης της σχολικής ετοιμότητας για παιδιά προσχολικής ηλικίας 5-6 ετών: κατασκευή και ψυχομετρικά χαρακτηριστικά

Δέσποινα ΤΣΑΟΥΣΗ¹, Ασημίνα Μ. ΡΑΛΛΗ¹, Πέτρος ΡΟΥΣΣΟΣ¹, Φαίη ΑΝΤΩΝΙΟΥ²¹ Τμήμα Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, Ελλάδα² Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, Ελλάδα

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ	ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Κλίμακα Αξιολόγησης Σχολικής Ετοιμότητας, Προσχολική ηλικία, Ψυχομετρικά χαρακτηριστικά, Ανίχνευση	Η σχολική ετοιμότητα των παιδιών προσχολικής ηλικίας έχει αναγνωριστεί ως ένας σημαντικός προβλεπτικός παράγοντας για τη μετέπειτα σχολική τους προσαρμογή στο δημοτικό σχολείο. Παρόλο που η βιβλιογραφία έχει υπογραμμίσει τη σημασία της σχολικής ετοιμότητας, υπάρχουν ελάχιστα εργαλεία για την αξιολόγησή της στην Ελλάδα. Σκοπός αυτής της μελέτης ήταν ο σχεδιασμός και ο έλεγχος των ψυχομετρικών χαρακτηριστικών μιας νέας Κλίμακας Αξιολόγησης Σχολικής Ετοιμότητας για Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.). Η κατασκευή της Κλίμακας βασίστηκε στη σχετική βιβλιογραφία, στο ελληνικό Αναλυτικό Πρόγραμμα (Α.Π.) Σπουδών και στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών (νηπιαγωγών και δασκάλων της Α' Δημοτικού). Πραγματοποιήθηκε μια πρώτη μελέτη, στην οποία συμμετείχαν 24 νηπιαγωγοί που συμπλήρωσαν την Κλίμακα για 102 παιδιά 5-6 ετών, για να διερευνηθεί η δομή και αξιοπιστία της. Στη συνέχεια, σε δεύτερη μελέτη, 80 νηπιαγωγοί (40 Γενικής Αγωγής και 40 Ειδικής Αγωγής) συμπλήρωσαν την Κλίμακα για 280 παιδιά 5-6 ετών (200 τυπικής ανάπτυξης και 80 παιδιά με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες), για να επιβεβαιωθεί η δομή της Κλίμακας και να διερευνηθεί η συγχρονική εγκυρότητά της. Την επόμενη χρονιά, 280 παιδιά επαναξιολογήθηκαν ως προς τις αντίστοιχες δεξιότητες στην Α' Δημοτικού για να διερευνηθεί η προβλεπτική εγκυρότητα της Κλίμακας. Από τις αναλύσεις προέκυψαν δύο βασικοί παράγοντες (μαθησιακές και κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητες) με έξι επιμέρους παράγοντες (προφορικός λόγος, δεξιότητες γραμματισμού, μαθηματικές δεξιότητες, κινητικές δεξιότητες, δεξιότητες αυτορρύθμισης και αυτονομίας & κοινωνικής αλληλεπίδρασης). Επίσης, αναδείχθηκε ότι η Κλίμακα χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα αξιοπιστίας καθώς και συγχρονικής και προβλεπτικής εγκυρότητας. Τα αποτελέσματα συζητούνται ως προς την αξιοποίηση της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. από τις/τους νηπιαγωγούς και άλλους ειδικούς για την αξιολόγηση της σχολικής ετοιμότητας των παιδιών στο νηπιαγωγείο.
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	
Δέσποινα Τσαούση, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου, 15784, Αθήνα, Ελλάδα detsa@otenet.gr	

Η σχολική ετοιμότητα των παιδιών

Η έννοια της «σχολικής ετοιμότητας» περιλαμβάνει α) την ετοιμότητα των παιδιών για την ομαλή προσαρμογή τους στο δημοτικό σχολείο, β) την ετοιμότητα της οικογένειας, γ) την ετοιμότητα του σχολείου και της κοινωνίας ευρύτερα (Britto et al., 2012· High, 2008· Isbell et al., 2013· Park et al., 2013· Pretti-Frontczak, 2014). Πιο συγκεκριμένα, για τη σχολική ετοιμότητα των παιδιών, στην οποία εστιάζει και η παρούσα έρευνα, έχουν προταθεί πολλοί ορισμοί (Majzub & Rashid, 2012· Pan et al., 2019· Shireen, 2013). Για παράδειγμα, οι Majzub και Rashid (2012) αναφέρουν ότι η σχολική ετοιμότητα αφορά στη δυνατότητα των παιδιών να εμπλακούν αποτελεσματικά στη μάθηση στο δημοτικό. Ειδικότερα, η ετοιμότητα των παιδιών σχετίζεται με την καλή σωματική, κινητική, γλωσσική, γνωστική και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη, καθώς και με ένα σύνολο δεξιοτήτων και γνώσεων που είναι σημαντικό να έχουν κατακτήσει στο νηπιαγωγείο, προκειμένου να ξεκινήσουν τη φοίτησή τους στο δημοτικό σχολείο με προθυμία και ενθουσιασμό για τη μάθηση και τελικά να επιτύχουν (Pan et al., 2019).

Στη διάρκεια των τελευταίων τριών δεκαετιών το ενδιαφέρον των ερευνητών, των εκπαιδευτικών αλλά και των γονέων έχει στραφεί στη σχολική ετοιμότητα των παιδιών, γιατί έχει βρεθεί ότι αυτή, ανάμεσα σε άλλους παράγοντες, συνδέεται με τη μάθηση και γενικότερα την ακαδημαϊκή επιτυχία κατά τα επόμενα στάδια της σχολικής τους ζωής (Al-Hassan & Lansford, 2009· Broussard & Joseph, 2009· Kagitcibasi et al., 2009· Kay, 2018· Puccioni, 2014· Pan et al., 2019· Reardon & Portilla, 2016· Shireen, 2013· Zuikowski et al., 2012). Πιο συγκεκριμένα, ερευνητικές μελέτες έχουν δείξει ότι παιδιά που έχουν επιτύχει ένα καλό επίπεδο σχολικής ετοιμότητας είναι λιγότερο πιθανό να εμφανίσουν συναισθηματικές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς (Majzub & Rashid, 2012· Pace et al., 2019). Επίσης, έχει βρεθεί ότι η σχολική ετοιμότητα μπορεί να συμβάλλει στην εξάλειψη των κοινωνικών / φυλετικών ανισοτήτων στην εκπαίδευση (Pan et al., 2019). Η προσχολική εκπαίδευση βοηθά τα παιδιά να κατακτήσουν τις δεξιότητες εκείνες που σχετίζονται με τη σχολική ετοιμότητα, ώστε στη συνέχεια να έχουν μια καλή σχολική προσαρμογή στο δημοτικό σχολείο (Mulligan et al., 2012).

Μέσα από ένα σύνολο ερευνητικών μελετών έχουν προκύψει συγκεκριμένοι δείκτες σχολικής ετοιμότητας, όπως ο προφορικός λόγος, οι δεξιότητες γραμματισμού, οι μαθηματικές δεξιότητες, οι κινητικές δεξιότητες, δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, που περιγράφονται αναλυτικά στη συνέχεια:

- *Προφορικός λόγος:* Η ακουστική κατανόηση και το λεξιλόγιο, αποτελούν δείκτες σχολικής ετοιμότητας, αφού συνδέονται με την ανάπτυξη της φωνολογικής επίγνωσης (Hirfner-Boucher et al., 2014) και της ανάγνωσης (Burchinal et al., 2020· Henderson & Strain, 2009· Pace et al., 2019· Prior et al., 2011)

- *Δεξιότητες γραμματισμού:* Η γνώση γραμμάτων, η γραφή, η φωνολογική επίγνωση, συνδέονται άμεσα με καλύτερες επιδόσεις των παιδιών στο δημοτικό σχολείο (Burchinal et al., 2020). Ειδικότερα, για τη φωνολογική επίγνωση, η Παπαδημητρίου (2010) αναφέρει ότι ελλείμματα γραμματισμού μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την ικανότητα των παιδιών να κατακτήσουν επαρκώς τη δεξιότητα ανάγνωσης λέξεων και να οδηγήσει σε μελλοντικές μαθησιακές δυσκολίες στην ανάγνωση

- *Μαθηματικές δεξιότητες:* Η γνώση των αριθμών και η απαρίθμηση αποτελούν προβλεπτικούς δείκτες τόσο για τις μαθηματικές δεξιότητες στο δημοτικό και στο γυμνάσιο (Burchinal et al., 2020) όσο και για την ανάγνωση (Cirino et al., 2018)

- *Κινητικές δεξιότητες:* Οι δεξιότητες λεπτής κινητικότητας και ο οπτικο-κινητικός συντονισμός έχουν συσχετιστεί ιδιαίτερα με την ανάγνωση και γραφή και κατά συνέπεια την επιτυχή προσαρμογή και φοίτηση των παιδιών στο δημοτικό σχολείο (McClelland & Cameron, 2019· Suggate et al., 2019)

- *Δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης:* Η αυτονομία, η συμμόρφωση, η συνεργασία, επίσης επηρεάζουν τη μάθηση και τη δυναμική των παιδιών που αναπτύσσεται στην τάξη. Ειδικότερα, η αυτονομία και η συνεργασία έχει βρεθεί ότι βοηθά στην επαρκή ανάπτυξη άλλων τομέων, π.χ. κινητικών δεξιοτήτων, αυτορρύθμισης, που όλοι μαζί συναποτελούν το «κλειδί» της σχολικής ετοιμότητας (Sheridan et al., 2010). Οι δεξιότητες της συνεργασίας και της συμμόρφωσης έχουν συνδεθεί με τη σχολική ετοιμότητα, αφού επαρκείς διαπροσωπικές δεξιότητες, όπως η συνεργασία, η υπευθυνότητα και η συμμόρφωση συμβάλλουν στην ομαλή ένταξη των παιδιών στο σχολείο και στη μαθησιακή τους επίδοση, ενώ ελλείμματα στις παραπάνω δεξιότητες μπορεί να οδηγήσουν σε δυσκολίες στη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικού και παιδιού και μερικές φορές και στην κοινωνική απομόνωση του ίδιου του παιδιού (Wilt et al., 2018). Επίσης, οι δυσκολίες στη συνεργασία είναι πιθανό να μειώνουν τη συμμετοχή των παιδιών σε ομαδικές μαθησιακές δραστηριότητες, γεγονός που επηρεάζει τη σχολική τους επίδοση (Maldonado-Carreño & Votruba-Drzal, 2011· Pace et al., 2019· Pan et al., 2019)

- *Δεξιότητες αυτορρύθμισης:* Οι δεξιότητες αυτορρύθμισης μπορούν να προάγουν την ομαλή προσαρμογή των παιδιών στο δημοτικό σχολείο (Pan et al., 2019). Συγκεκριμένα οι Wildenger-Welchons & McIntyre (2015) σε έρευνά τους διαπίστωσαν ότι οι δεξιότητες αυτορρύθμισης, συμπεριλαμβανομένων των ικανοτήτων διαχείρισης της συμπεριφοράς – προσαρμοστική συμπεριφορά - αποτελούν ισχυρούς προβλεπτικούς παράγοντες της σχολικής προσαρμογής όλων των παιδιών (τυπικής και μη τυπικής ανάπτυξης) στο δημοτικό σχολείο. Τέλος, οι Blair και Raver (2014) αναφέρουν την αυτορρύθμιση ως αντισταθμιστικό παράγοντα σχολικής ετοιμότητας και επιτυχίας για παιδιά που ζουν σε φτωχό οικογενειακό ή πολιτισμικό περιβάλλον.

Εργαλεία για την αξιολόγηση της σχολικής ετοιμότητας

Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, προέκυψε ότι τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της σχολικής ετοιμότητας παιδιών προσχολικής ηλικίας (5-6 ετών), μπορούν να ενταχθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες: (α) στα εργαλεία που χορηγούνται ατομικά στα παιδιά και αξιολογούν κάποιες και όχι όλες τις

δεξιότητες σχολικής ετοιμότητας και (β) στις κλίμακες αξιολόγησης που συμπληρώνονται από τους εκπαιδευτικούς (Πίνακας 1). Η χρήση της μιας ή της άλλης κατηγορίας εργαλείων ενέχει πλεονεκτήματα, όπως η ευκολία της χρήσης τους, ο τυποποιημένος τρόπος ανάλυσης, η αντικειμενική συμπλήρωση των δεδομένων και μικρό χρονικό διάστημα που απαιτείται για να συμπληρωθούν (Λαγουμιντζής και συν., 2015).

Στα μειονεκτήματα των εργαλείων και κλιμάκων θα μπορούσαν να αναφερθούν η αδυναμία παροχής πληροφοριών σχετικά με το πλαίσιο, αδυναμία ελέγχου του περιβάλλοντος, περιορισμό των αποτελεσμάτων, αδυναμία εξέλιξης και συνεχούς διερεύνησης του εξεταζομένου θέματος (Παρούτσας, 2011). Ωστόσο, οι Κλίμακες είναι μια γνωστή και ιδιαίτερα διαδεδομένη μέθοδος αξιολόγησης των παιδιών, που χρησιμοποιείται ευρέως από τους εκπαιδευτικούς τόσο στην παραδοσιακή όσο και στην ηλεκτρονική τάξη (Κουκούλης, 2015).

Πίνακας 1

Εργαλεία αξιολόγησης σχολικής ετοιμότητας στη διεθνή κοινότητα

Εργαλείο	Συγγραφείς/Έτος	Ηλικία	Τομείς αξιολόγησης				
			Γνωστικός	Γλωσσικός	Κινητικός	Κοινωνικο-συναισθηματικός	Γραμματισμός / Μαθηματικά
Gessel School Readiness Test	Ilg & Bates, (1978)	4-6		✓			✓
LollipopTest	Chew, (1981)	4-6					✓
Phelps Kindergarten Readiness Scale	Phelps, (1991)	4-6		✓			
Metropolitan Readiness Test	Nurss & McGauvran, (1995)	4-7	✓				✓
Bracken Basic Concepts Scale- Revised	Bracken, (1998) - η συγκεκριμένη έκδοση, (το πρώτο εκδόθηκε το 1984)	2,6-8	✓	✓		✓	✓ (μόνο μαθηματικά)
Developmental Indicators for the Assessment of Learning	Mardell-Czudnowski & Coldenberg, (1998)	3-8	✓	✓	✓	✓	✓
Battelle Developmental Inventory - Second Edition	Newborg, (2004)	0-7,11	✓		✓	✓	✓
Early Screening Inventory - Kindergarten -Revised	Meisel et al.,(2008)	3-5,11	✓	✓	✓		
B. Κλίμακες που συμπληρώνονται από τους εκπαιδευτικούς							
Learning Accomplishments Profile - Revised	Aubrey et al., (1992)	0-6	✓	✓	✓	✓	✓
Basic School Skills Inventory, Third Edition	Hammill et al., (1998)	4-6,11	✓	✓		✓	✓
Preschool Child Observation Record (COR)	Brickman & High Scope Educational Research Foundation, (2003)	2,5-6		✓	✓		✓
Early Development Instrument	Janus & Offord, (2007)	4-6	✓	✓		✓	
Brigance Diagnostic Inventory of Early Development - II	Brigance, (2010)	0-6	✓	✓	✓	✓	✓

Στην Ελλάδα, τα εργαλεία για την αξιολόγηση της Σχολικής Ετοιμότητας είναι πολύ περιορισμένα (Αρίδη-Παυλίδη, 2011· Κανακάρη, 2014· Ράλλη και συν., 2013). Τα μόνα σταθμισμένα εργαλεία για την αξιολόγηση της σχολικής ετοιμότητας είναι το Α΄ Τεστ (Θωμαΐδου & Μαντούδης, 2006) και η Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας (Ράλλη & Μαριδάκη-Κασσωτάκη, 2012).

Το Α΄ Τεστ (Θωμαΐδου & Μαντούδης, 2006) αποτελεί ένα σύντομο (10 λεπτών) ανιχνευτικό εργαλείο, το οποίο χορηγείται από διαφορετικούς επαγγελματίες (παιδιάτρους, λογοθεραπευτές, αναπτυξιολόγους, ψυχολόγους κλπ.) που έρχονται σε επαφή με παιδιά 5-6 ετών και εστιάζει σε 7 τομείς: α) κριτική ικανότητα (κρίση), β) γλωσσικές αναλογίες, γ) αφαιρετική σκέψη (μαθηματικά), δ) οπτικοκινητικός συντονισμός (γραφή), ε) οπτική αντίληψη (ανάγνωση), στ) αδρή κινητικότητα (γυμναστική), ζ) ακολουθίες (γραπτή έκφραση). Οι επιδόσεις των παιδιών καταγράφονται σε μια τρισέλιδη αναφορά, αποτυπώνοντας σε ποιους τομείς ένα παιδί είναι στα τυπικά όρια για την ηλικία του, σε ποιους μπορεί να χρειάζεται καλύτερη προετοιμασία και σε ποιους ίσως χρειάζεται να παραπεμφθεί σε κάποιον ειδικό. Ωστόσο, παραλείπεται η αξιολόγηση σημαντικών προγνωστικών δεικτών, όπως των κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων και των δεξιοτήτων αυτορρύθμισης.

Η Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας (Ράλλη & Μαριδάκη-Κασσωτάκη, 2012) αξιολογεί βασικές δεξιότητες παιδιών ηλικίας 5-6 ετών (γλωσσικές, μαθηματικές, κοινωνικές, κινητικές, αυτονομίας στη μάθηση) και συμπληρώνεται από τον εκπαιδευτικό της τάξης. Από την κλίμακα προκύπτουν οι επιδόσεις των παιδιών τόσο στους ξεχωριστούς τομείς, όσο και συνολικά, οι οποίες αντιστοιχούν σε εκατοστιαίες τιμές, κάνοντας δυνατή τη σύγκριση ενός παιδιού με το δείγμα στάθμισης και αναδεικνύοντας τις δυνατότητες και δυσκολίες.

Επίσης, έχει προσαρμοστεί στα ελληνικά (Προσαρμογή στα ελληνικά Ι. Αρίδη, 2011), το Τεστ Σχολικής Ετοιμότητας για το Νηπιαγωγείο για παιδιά προσχολικής ηλικίας (5-6 ετών), (Anderhalter & Perney, 2006). Συγκεκριμένα, το εργαλείο αυτό εστιάζει στους παρακάτω τομείς: λεξιλόγιο, αναγνώριση γραμμάτων, οπτική διάκριση, φωνημική διάκριση, κατανόηση και ερμηνεία, μαθηματικές γνώσεις. Χορηγείται ατομικά είτε από τον εκπαιδευτικό ή από ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό (δηλ. λογοθεραπευτή, ψυχολόγο κλπ.) και προκύπτουν τέσσερα προφίλ σχολικής ετοιμότητας (σχολική ετοιμότητα πάνω από το Μ.Ο., σχολική ετοιμότητα στο Μ.Ο., σχολική ετοιμότητα σε οριακό επίπεδο ή πολύ χαμηλή σχολική ετοιμότητα). Ωστόσο, δεν συμπεριλαμβάνει στην αξιολόγηση κρίσιμους αναπτυξιακούς τομείς, όπως για παράδειγμα τις κινητικές και τις κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητες (Puccioni, 2014· Zuikowski et al., 2012).

Σκοπός της παρούσας έρευνας

Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η κατασκευή και ο έλεγχος των ψυχομετρικών χαρακτηριστικών (αξιοπιστία, συγχρονική εγκυρότητα, προβλεπτική εγκυρότητα) μιας κλίμακας αξιολόγησης σχολικής ετοιμότητας (που να συμπεριλαμβάνει όλους τους κρίσιμους αναπτυξιακούς δείκτες) για παιδιά προσχολικής ηλικίας 5-6 ετών. Η στάθμιση της Κλίμακας σε αντιπροσωπευτικό δείγμα του ελληνικού μαθητικού πληθυσμού έχει πραγματοποιηθεί και θα αποτελέσει αντικείμενο μεταγενέστερης μελέτης.

Ο σχεδιασμός της Κλίμακας Αξιολόγησης Σχολικής Ετοιμότητας παιδιών προσχολικής ηλικίας (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.)

Ο σχεδιασμός της Κλίμακας Αξιολόγησης Σχολικής Ετοιμότητας παιδιών προσχολικής ηλικίας (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.) βασίστηκε: (α) στη σχετική βιβλιογραφική ανασκόπηση (βλ. παραπάνω), (β) στο Αναλυτικό Πρόγραμμα (Α.Π.) και Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) του Νηπιαγωγείου, καθώς και στο νέο αναλυτικό οδηγό εκπαιδευτικού για το πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου και (γ) στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τις αναπτυξιακές επιδόσεις των παιδιών κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους του Νηπιαγωγείου, αλλά και των εκπαιδευτικών της Α΄ Δημοτικού, για το τι αναμένουν από τα παιδιά, ως προς τις αναπτυξιακές τους επιδόσεις στην αρχή της Α΄ δημοτικού.

Πιο συγκεκριμένα, μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση αναδείχθηκαν βασικές δεξιότητες της σχολικής ετοιμότητας και περιλαμβάνουν τον προφορικό λόγο, τις δεξιότητες γραμματισμού, τις μαθηματικές, κοινωνικο-συναισθηματικές και κινητικές δεξιότητες και την αυτορρύθμιση (Al-Hassan & Lansford, 2009· Broussard & Joseph, 2009· Burchinal et al., 2020· Kagitcibasi et al., 2009· Kay, 2018· McClelland & Cameron, 2019· Παπαδημητρίου, 2010· Puccioni, 2014· Reardon & Portilla, 2016· Stievano & Valeti, 2013· Zuikowski et al., 2012).

Λήφθηκαν υπόψη, επίσης, οι βασικοί τομείς, σύμφωνα με τα Προγράμματα Σπουδών του Νηπιαγωγείου, που αποτελούν στόχο της προσχολικής εκπαίδευσης, όπως είναι η γλώσσα (κατανόηση / παραγωγή προφορικών κειμένων, κατανόηση / παραγωγή γραπτού λόγου), τα μαθηματικά (αριθμοί και πράξεις, χώρος και γεωμετρία), ο κοινωνικο-συναισθηματικός τομέας (αυτορρύθμιση, κοινωνικές δεξιότητες, κοινωνική αλληλεπίδραση) και η φυσική αγωγή.

Τέλος, ο σχεδιασμός της Κλίμακας βασίστηκε στις απόψεις 48 νηπιαγωγών και 10 δασκάλων Α΄ Δημοτικού από 32 Νηπιαγωγεία και 5 δημοτικά σχολεία. Στους νηπιαγωγούς ζητήθηκε να καταγράψουν πώς αναμένουν να ανταποκρίνεται το παιδί ως προς βασικούς τομείς (προφορικός λόγος, ανάγνωση, γραφή, μαθηματικά, αδρή-λεπτή κινητικότητα, αυτορρύθμιση, συνεργασία, αυτονομία) σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους της φοίτησής τους στο Νηπιαγωγείο (Σεπτέμβριο-Οκτώβριο, Δεκέμβριο-Ιανουάριο και Μάιο-Ιούνιο). Αντίστοιχα, οι εκπαιδευτικοί της Α΄ Δημοτικού ερωτήθηκαν για το πώς αναμένουν να ανταποκρίνονται τα παιδιά όταν ξεκινούν τη φοίτησή τους στην Α΄ δημοτικού στους αντίστοιχους τομείς.

Μελέτη 1

Εισαγωγή

Στόχος της μελέτης 1 ήταν ο έλεγχος της εγκυρότητας περιεχομένου, της διερεύνησης της δομής της κλίμακας μέσω της παραγοντικής ανάλυσης καθώς και ο έλεγχος της αξιοπιστίας με τη μέθοδο της εσωτερικής συνέπειας και τη μέθοδο της εξέτασης-επανεξέτασης (test-retest).

Μέθοδος

Συμμετέχοντες

Στη μελέτη 1 συμμετείχαν 24 εκπαιδευτικοί (Μ.Ο. ηλικίας=45,4 ετών) από 20 Δημόσια Νηπιαγωγεία της χώρας, τα οποία επιλέχθηκαν με ευκαιριακή δειγματοληψία (Πίνακας 2). Οι εκπαιδευτικοί συμπλήρωσαν την Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. για 102 παιδιά τυπικής ανάπτυξης (47 αγόρια και 55 κορίτσια) ηλικίας 5-6 ετών (Μ.Ο.=5,8 και Τ.Α.=3,8), που επιλέχθηκαν τυχαία από τα συγκεκριμένα σχολεία. Όλα τα παιδιά είχαν την ελληνική ως μητρική γλώσσα.

Πίνακας 2

Αριθμός νηπιαγωγείων & συμμετεχόντων εκπαιδευτικών στην Μελέτη 1

Προέλευση ανά Νομό	Νηπιαγωγεία	Νηπιαγωγοί	Παιδιά
Αιτωλοακαρνανίας	9	10	35
Αχαΐας	5	6	36
Ιωαννίνων	4	5	19
Ηλείας	2	3	12
Σύνολο	20	24	102

Εργαλεία

Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν η αρχική μορφή της Κλίμακας, όπως διαμορφώθηκε και περιγράφεται στην ενότητα «Ο σχεδιασμός της Κλίμακας Αξιολόγησης Σχολικής Ετοιμότητας παιδιών προσχολικής ηλικίας (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.)»

Διαδικασία

Η έρευνα (Μελέτη 1,2,3) έλαβε άδεια από το Υπουργείο Παιδείας. Ζητήθηκε από τις Νηπιαγωγούς να επιλέξουν με βάση το μαθητολόγιο του σχολείου τους το πρώτο, τρίτο, πέμπτο κλπ. παιδί ηλικίας 5-6 ετών και να συμπληρώσουν την Κλίμακα για τα παιδιά αυτά.

Αποτελέσματα

Εγκυρότητα περιεχομένου

Η σύγχρονη βιβλιογραφία (Iseris, 2016) επιβάλλει την αξιολόγηση του περιεχομένου ενός ερωτηματολογίου από ένα αριθμό επιστημόνων (όχι λιγότεροι από τρεις) με τη σχετική ειδικευση του γνωστικού αντικειμένου.

Έτσι, οι νηπιαγωγοί αρχικά αξιολόγησαν το περιεχόμενο της Κλίμακας (Δείκτης Εγκυρότητας Περιεχομένου) μέσω μιας τετραβάθμιας κλίμακας. Βαθμολογήθηκε από τις/τους νηπιαγωγούς με τρία και τέσσερα σε ποσοστό 83,3%, το οποίο αποτελεί τον Δείκτη Εγκυρότητας Περιεχομένου (Iseris, 2016).

Δομή της Κλίμακας

Για τη διερεύνηση της δομής της Κλίμακας πραγματοποιήθηκε ανάλυση παραγόντων με τη μέθοδο των κύριων συνιστωσών (Principal Components Analysis) και πλάγια περιστροφή (Direct Oblimin), δεδομένου ότι οι παράγοντες που θα προέκυπταν αναμενόταν να συσχετίζονται μεταξύ τους. Τα δεδομένα πληρούσαν τις προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή της ανάλυσης, αφού ο Δείκτης Kaiser Meyer Olkin, που αξιολογεί την επάρκεια του δείγματος ($>0,50$) στη συγκεκριμένη έρευνα βρέθηκε να είναι $KMO=0,82$, γεγονός που αποδεικνύει την επάρκειά του. Ο δείκτης Bartlett's Test of Sphericity, που αξιολογεί κατά πόσο οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών επιτρέπουν την εφαρμογή της ανάλυσης παραγόντων ($p < 0,05$) ήταν στατιστικά σημαντικός ($p < 0,01$). Επίσης, το κριτήριο του διαγράμματος παραγόντων (scree-plot) χρησιμοποιήθηκε για τον καθορισμό του αριθμού των παραγόντων του εργαλείου. Προέκυψαν δύο παράγοντες, οι *Μαθησιακές Δεξιότητες* και οι *Κοινωνικές-συναισθηματικές Δεξιότητες*, οι οποίοι ερμηνεύουν το 85,45% της διακύμανσης. Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται οι παραγοντικές φορτίσεις των συνιστωσών της Κλίμακας στον καθένα από τους δύο παράγοντες (ο πρώτος παράγοντας ερμηνεύει το 78,39% της διακύμανσης, ενώ ο δεύτερος το 7,06%).

Συμπερασματικά, από την παραγοντική ανάλυση προέκυψε ότι η Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. περιλαμβάνει δύο παράγοντες, τις *Μαθησιακές* και τις *Κοινωνικές-συναισθηματικές Δεξιότητες*, οι οποίοι εμπεριέχουν 14 και 7 κριτήρια ο καθένας αντίστοιχα. Η παραγοντική ανάλυση με τη μέθοδο των κύριων συνιστωσών (Principal Components Analysis) δεν αφαιρέσε καμία ενότητα, αφού όλες φόρτισαν ικανοποιητικά σε δύο παράγοντες, ούτε άλλαξε τη μορφή κάποιου ερωτήματος.

Έλεγχος της αξιοπιστίας της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. με τη μέθοδο της εσωτερικής συνέπειας

Η εσωτερική συνοχή της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. αξιολογήθηκε με τη χρήση τον δείκτη ωμέγα (ω), ο οποίος δεν προϋποθέτει την ισοδυναμία των παραγοντικών φορτίσεων και κατά συνέπεια κρίνεται κατάλληλος για τον έλεγχο της εσωτερικής συνοχής της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. Ο δείκτης αξιοπιστίας εσωτερικής συνοχής για την συνολική Κλίμακα ήταν $\omega = 0,89$, για τις *Μαθησιακές Δεξιότητες* ήταν $\omega = 0,89$ και για τις *Κοινωνικές-συναισθηματικές Δεξιότητες* ήταν $\omega = 0,85$.

Έλεγχος της αξιοπιστίας της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. με τη μέθοδο εξέτασης-επανεξέτασης (test-retest)

Για τις ανάγκες του ελέγχου της αξιοπιστίας της Κλίμακας ζητήθηκε από τους Νηπιαγωγούς ($N=24$) να συμπληρώσουν την Κλίμακα 15 ημέρες μετά για τον ίδιο αριθμό παιδιών ($N=102$).

Για την εκτίμηση της σχέσης μεταξύ των δύο διαφορετικών αξιολογήσεων υπολογίστηκαν οι δείκτες συνάφειας (Pearson's r) μεταξύ των βαθμολογιών κατά τις δύο χρονικές στιγμές. Στον Πίνακα 4 παρουσιάζονται οι περιγραφικοί δείκτες στους δύο βασικούς παράγοντες κατά τις δύο χρονικές στιγμές, καθώς και οι συντελεστές συσχέτισης. Οι συντελεστές συσχέτισης μεταξύ των βαθμολογιών στους δύο παράγοντες της Κλίμακας, όσο και μεταξύ των συνολικών επιδόσεων κατά τις δύο χρονικές στιγμές ήταν πολύ υψηλοί.

Συμπερασματικά, η δομή της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. ανέδειξε δύο κύριους παράγοντες (*Μαθησιακές και Κοινωνικές-συναισθηματικές Δεξιότητες*), χωρίς να υπάρξει τροποποίηση των αρχικών ερωτημάτων της. Η Κλίμακα χαρακτηρίστηκε από εγκυρότητα περιεχομένου και πληρεί τα βασικά κριτήρια αξιοπιστίας με τη μέθοδο της εσωτερικής συνέπειας και τη μέθοδο εξέτασης-επανεξέτασης.

Σύνοψη

Συμπερασματικά, με δεδομένο ότι η Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. πληροί τα βασικά κριτήρια αξιοπιστίας ως προς την εγκυρότητα περιεχομένου, την εσωτερική συνέπεια και τη μέθοδο εξέτασης-επανεξέτασης, η μελέτη θα πρέπει να επιβεβαιώσει τη δομή της Κλίμακας και την αξιοπιστία της ως έγκυρο εργαλείο, με τη διενέργεια της επιβεβαιωτικής ανάλυσης, καθώς και με τον έλεγχο της συγχρονικής και προβλεπτικής εγκυρότητας του

εργαλείου, αφού οι συγκεκριμένοι δείκτες ελέγχονται σε αντίστοιχες ερευνητικές μελέτες (Ουζούνη & Νακάκης, 2011).

Πίνακας 3

Οι φορτίσεις των συνιστωσών για τα 21 κριτήρια της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.

Κριτήρια	Παράγοντας 1	Παράγοντας 2
1. Αφήγηση (σε επίπεδο συνεχούς λόγου)	0,99	
2. Ανάγνωση	0,98	
3. Ακουστική Κατανόηση	0,98	
4. Πράξεις	0,98	
5. Εξήγηση/Ερμηνεία	0,98	
6. Γραφή	0,97	
7. Φωνολογική Επίγνωση	0,97	
8. Μοτίβα	0,93	
9. Χωρικές Έννοιες	0,92	
10. Εκφραστικό Λεξιλόγιο	0,91	
11. Αριθμοί	0,90	
12. Αδρή Κινητικότητα	0,83	
13. Λεπτή Κινητικότητα	0,81	
14. Έκφραση λόγου (σε επίπεδο προτάσεων)	0,73	
15. Υπευθυνότητα		0,96
16. Συμμόρφωση		0,84
17. Αυτονομία		0,70
18. Αυτορρύθμιση συμπεριφοράς		0,66
19. Συνεργασία	0,34	0,64
20. Αυτορρύθμιση συναισθημάτων	0,31	0,59
21. Αυτορρύθμιση Γνωστικών Διεργασιών	0,36	0,55
Ιδιοτιμή	4,42	1,35
Ποσοστό Διακύμανσης	78,39%	7,06%

Πίνακας 4

Περιγραφικοί δείκτες και Συντελεστές συσχέτισης μεταξύ δύο αξιολογήσεων για τον έλεγχο της αξιοπιστίας με τη μέθοδο εξέτασης-επανεξέτασης (test-retest)

Κλίμακες	1 ^η Αξιολόγηση		2 ^η Αξιολόγηση		Pearson <i>r</i>
	Μ. Ό.	Τ.Α.	Μ. Ό.	Τ.Α.	
Μαθησιακές Δεξιότητες	238,24	52,40	322	47,29	0,98**
Κοινωνικές-συναισθηματικές Δεξιότητες	43,88	6,01	45,77	5,65	0,95**
Συνολικές Επιδόσεις	236,57	52,92	246,12	47,91	0,86**

*Σημείωση. **Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο του 0,01, Μ. Ό: Μέσος Όρος, Τ.Α.: Τυπική Απόκλιση

Μελέτη 2

Εισαγωγή

Προκειμένου η μελέτη να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του σύγχρονου ψυχομετρικού ελέγχου της Κλίμακας, στόχος της μελέτης 2 ήταν ο έλεγχος της δομής της Κλίμακας μέσω της επιβεβαιωτικής ανάλυσης, καθώς και η διερεύνηση της συγχρονικής και προβλεπτικής εγκυρότητας της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. Τέλος, πραγματοποιήθηκε η διωνυμική λογιστική παλινδρόμηση, προκειμένου να ελεγχθεί αν η Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. προβλέπει την πιθανότητα τα παιδιά να ανήκουν σε δύο ομάδες: της Επαρκούς και της Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας.

Μέθοδος

Συμμετέχοντες

Για τον έλεγχο της δομής της Κλίμακας και τη διερεύνηση της συγχρονικής εγκυρότητας συμμετείχαν 80 εκπαιδευτικοί προσχολικής αγωγής (40 Γενικής Αγωγής και 40 Ειδικής Αγωγής), οι οποίοι συμπλήρωσαν την Κλίμακα για 280 παιδιά [200 παιδιά Τυπικής Ανάπτυξης (Τ.Α.) και 80 παιδιά με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (Ε.Ε.Α.)] ηλικίας 5-6 ετών (173 αγόρια και 107 κορίτσια). Το δείγμα των παιδιών Τ.Α. επιλέχθηκε με βάση την ηλικία και των δηλώσεων των νηπιαγωγών για τη μη ύπαρξη τυχόν δυσκολιών. Στην ομάδα των παιδιών με Ε.Ε.Α. συμμετείχαν τόσο τα παιδιά που φοιτούσαν σε Ειδικά Νηπιαγωγεία [επιλέχθηκε τυχαία κατά μέσο όρο ένα (1) παιδί], όσο και παιδιά με Ε.Ε.Α. που φοιτούσαν στα Γενικά Νηπιαγωγεία. Τα δημογραφικά στοιχεία των παιδιών παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 5. Όλα τα παιδιά είχαν την ελληνική ως μητρική γλώσσα.

Για τη διερεύνηση της προβλεπτικής εγκυρότητας της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. το δείγμα που περιγράφηκε παραπάνω επαναξιολογήθηκε ένα χρόνο μετά, όταν πλέον τα παιδιά φοιτούσαν στην Α' δημοτικού, από 32 εκπαιδευτικούς.

Πίνακας 5

Δημογραφικά στοιχεία των παιδιών στη Μελέτη 2 (N=280)

	N	Ηλικία (νηπιαγωγείου) (Μ.Ο. Τ.Α.)	Ηλικία (δημοτικού) (Μ.Ο.Τ.Α.)	Αγόρια	Κορίτσια	Σύνολο
Τυπική Ανάπτυξη	200	5,4 (0,43)	6,5 (0,58)	118	82	200
ΕΕΑ	80	6,03 (0,53)	7,12 (0,88)	55	25	80
Σύνολο	280	-	-	173	107	280

*Σημείωση. **Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο του 0,01, Μ. Ο: Μέσος Όρος, Τ.Α.: Τυπική Απόκλιση

Εργαλεία και Διαδικασία

Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιήθηκαν τόσο η Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. όσο και μια συστοιχία άλλων σταθμισμένων εργαλείων, που είτε συμπληρώθηκαν από τους εκπαιδευτικούς (αφού προηγήθηκε εκπαίδευση) είτε χορηγήθηκαν ατομικά, με σκοπό να διερευνηθεί η συγχρονική και προβλεπτική εγκυρότητα της Κλίμακας. Ο χρόνος της ατομικής αξιολόγησης του κάθε παιδιού ήταν περίπου 45' -50', ενώ ο χρόνος συμπλήρωσης της Κλίμακας ήταν περίπου δέκα έως δεκαπέντε λεπτά. Στη συνέχεια περιγράφονται αναλυτικά τα εργαλεία

Κλίμακα Αξιολόγησης Σχολικής Ετοιμότητας για παιδιά προσχολικής ηλικίας (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.)

Η Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. περιλαμβάνει δύο βασικούς τομείς, τις *Μαθησιακές Δεξιότητες* και τις *Κοινωνικές-συναισθηματικές Δεξιότητες*, οι οποίες αποτελούνται από υποκλίμακες που περιλαμβάνουν ξεχωριστά κριτήρια. Κάθε κριτήριο περιλαμβάνει 4 προτάσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας, οι οποίες βαθμολογούνται σε μια τετραβάθμια κλίμακα (1= Ποτέ, 2= Σπάνια, 3 =Μερικές φορές, 4= Συχνά), επιλέγοντας ο εκπαιδευτικός κάθε φορά το επίπεδο που αντιστοιχεί στις επιδόσεις του παιδιού εκείνη τη στιγμή. Αν το επίπεδο δεξιοτήτων ενός παιδιού δεν ανταποκρίνεται σε κανένα από τα παραπάνω, τότε βαθμολογείται με βαθμό μηδέν (0).

Οι *Μαθησιακές Δεξιότητες* περιλαμβάνουν τέσσερις υποκλίμακες (Προφορικός λόγος, Δεξιότητες Γραμματισμού, Μαθηματικές Δεξιότητες και Κινητικές Δεξιότητες), οι οποίες εμπεριέχουν 56 κριτήρια συνολικά.

Η υποκλίμακα του *Προφορικού Λόγου* (βαθμολογία 0-80) περιλαμβάνει την ακουστική κατανόηση, το εκφραστικό λεξιλόγιο, την έκφραση λόγου (σε επίπεδο προτάσεων), την αφήγηση (σε επίπεδο συνεχούς λόγου) και την εξήγηση/ερμηνεία. Η υποκλίμακα *Δεξιότητες Γραμματισμού* (βαθμολογία 0-48) περιλαμβάνει την ανάγνωση, τη γραφή, και τη φωνολογική επίγνωση. Η υποκλίμακα *Μαθηματικές Δεξιότητες* (βαθμολογία 0-64) περιλαμβάνει τους αριθμούς, τις πράξεις, τις χωρικές έννοιες και τα μοτίβα. Τέλος, η υποκλίμακα *Κινητικές Δεξιότητες* (βαθμολογία 0-32) περιλαμβάνει την αδρή και τη λεπτή κινητικότητα.

Οι Κοινωνικές-συναισθηματικές Δεξιότητες περιλαμβάνουν δύο υποκλίμακες (Δεξιότητες Αυτορρύθμισης, Δεξιότητες Αυτονομίας & Κοινωνικής Αλληλεπίδρασης), οι οποίες εμπεριέχουν 28 κριτήρια συνολικά. Η υποκλίμακα των Δεξιοτήτων Αυτορρύθμισης (βαθμολογία 0-48) περιλαμβάνει την αυτορρύθμιση γνωστικών διεργασιών, την αυτορρύθμιση συναισθημάτων και την αυτορρύθμιση συμπεριφοράς. Η υποκλίμακα των Δεξιοτήτων Αυτονομίας και Κοινωνικής Αλληλεπίδρασης (βαθμολογία 0-64) περιλαμβάνει την αυτονομία, τη συμμόρφωση, τη συνεργασία και την υπευθυνότητα.

Η βαθμολογία στις Μαθησιακές Δεξιότητες κυμαίνεται από 0-224 και στις Κοινωνικές-συναισθηματικές Δεξιότητες από 0-112.

Έτσι, προκύπτουν βαθμολογίες τόσο για τις ξεχωριστές υποκλίμακες, όσο και μια συνολική βαθμολογία σχολικής ετοιμότητας, προσθέτοντας τις βαθμολογίες από τις ξεχωριστές υποκλίμακες. Ο συνολικός βαθμός σχολικής ετοιμότητας κυμαίνεται από 0-336 βαθμούς.

Εργαλεία για τη διερεύνηση της συγχρονικής εγκυρότητας

Για τη διερεύνηση της συγχρονικής εγκυρότητας της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. χρησιμοποιήθηκαν σταθμισμένα ψυχομετρικά εργαλεία, τα οποία αξιολογούν τις ίδιες δεξιότητες με αυτές της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. και παρουσιάζονται στον Πίνακα 6.

Πίνακας 6

Εργαλεία για την αξιολόγηση της συγχρονικής εγκυρότητας της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.

Εργαλεία	Τομείς	Cronbach's alpha	Τρόπος αξιολόγησης
Λογόμετρο (Μουζάκη και συν., 2016)	Κατανόηση προφορικού λόγου Λεξιλογική γνώση Αφηγηματικός λόγος Φωνολογική επίγνωση Μορφολογική επίγνωση	$\alpha = 0,81$	Ατομική χορήγηση
Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων για παιδιά ηλικίας 5-6 ετών (Ράλλη & Μαριδάκη-Κασσωτάκη, 2012)	Βασικές δεξιότητες Δεξιότητες συμπεριφοράς Κινητικές δεξιότητες	$\alpha = 0,92$	Συμπλήρωση από εκπαιδευτικό
Κλίμακα Εκτίμησης Προφορικού Λόγου και Δεξιοτήτων Γραμματισμού για παιδιά προσχολικής ηλικίας (Ράλλη και συν., 2020)	Χρήση γλώσσας Γραμματισμός	$\alpha = 0,96$	Συμπλήρωση από εκπαιδευτικό
Εργαλείο Ανίχνευσης της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής των μαθητών προσχολικής και σχολικής ηλικίας (Χατζηχρήστου και συν., 2007)	Σχολική επάρκεια: κίνητρα Συναισθηματική επάρκεια	$\alpha = 0,91$	Συμπλήρωση από εκπαιδευτικό

Εργαλεία για τη διερεύνηση της προβλεπτικής εγκυρότητας

Για τη διερεύνηση της προβλεπτικής εγκυρότητας αξιοποιήθηκε μια συστοιχία άλλων σταθμισμένων εργαλείων που ήταν κατάλληλα για την ηλικία των παιδιών που πλέον φοιτούσαν στην Α' Δημοτικού και αξιολογούσαν αντίστοιχους τομείς με αυτούς της Κλίμακας και τα οποία παρουσιάζονται στον Πίνακα 7.

Πίνακας 7

Εργαλεία και υποδοκιμασίες για την αξιολόγηση της προβλεπτικής εγκυρότητας της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. που χορηγήθηκαν στα παιδιά στην Α' Δημοτικού

Εργαλείο	Υποδοκιμασίες	Δεξιότητα	Cronbach's alpha
Λογόμετρο (Μουζάκη και συν., 2016)	Κατανόηση προφορικού λόγου Λεξιλογική γνώση Αφηγηματικός λόγος Μορφολογική επίγνωση Πραγματολογία	Προφορικός λόγος	α= 0,81
Εργαλείο Ανίχνευσης και Διερεύνησης Αναγνωστικών Δυσκολιών στο Νηπιαγωγείο και στην Α' - Β' Δημοτικού ή Τεστ Ανίχνευσης και Διερεύνησης Αναγνωστικών Δυσκολιών (Πόρποδας, 2007)	Αναγνωστική κατανόηση Αναγνωστική αποκωδικοποίηση	Ανάγνωση	α= 0,89
1) Λογόμετρο (Μουζάκη και συν., 2016)	1) Χρήση γραπτού λόγου	Γραφή	1) α=0,81
2) Αυτοσχέδια δοκιμασία	2) Δοκιμασία αντιγραφής μικρού κειμένου 32 λέξεων από το βιβλίο Γλώσσας του μαθητή-τεύχος β'		2) α=0,71
Λογόμετρο (Μουζάκη και συν., 2016)	Φωνολογική Επίγνωση	Φωνολογική Επίγνωση	α=0,81
1) Κριτήριο πρώιμης μαθηματικής επάρκειας της Ουτρέχτης (Τζουριάδου & Μπάρμπας, 2008)	1) χρήση λέξεων αρίθμησης, δομημένη καταμέτρηση, αποτελεσματική καταμέτρηση, γενική γνώση αριθμών	Μαθηματικές Δεξιότητες	1) α=0,87
2) Αυτοσχέδια δοκιμασία	2) Δοκιμασίες αξιολόγησης δεξιοτήτων προσανατολισμού στο χώρο και δοκιμασίες μοτίβων		2) α= 0,77 α= 0,75
1)Κριτήριο Ψυχοκινητικής Ανάπτυξης (Καραμπατζάκη, 2002) 2)ΑΘΗΝΑ τεστ (Παρασκευόπουλος και συν. 2011)	1) στατική ισορροπία, δυναμική ισορροπία, ρυθμός, ταχύτητα κίνησης του σώματος σε μεταβλητή 2) δοκιμασίες αντιγραφής σχημάτων και οπτικοκινητικού συντονισμού	Κινητικές δεξιότητες	1) α=0,95 2) α=0,80-0,90
Ανίχνευση της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής των μαθητών προσχολικής και σχολικής ηλικίας (Χατζηχρήστου και συν., 2007)	Κίνητρα Συναισθηματική επάρκεια Προβλήματα συμπεριφοράς	Δεξιότητες Αυτορρύθμισης	α= 0,91
1)Ανίχνευση της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής των μαθητών προσχολικής και σχολικής ηλικίας (Χατζηχρήστου και συν., 2007)	1) Σχολική προσαρμογή	Δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης	1) α= 0,91
2)Αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικών για αυτονομία	2) δεξιότητες αυτονομίας των παιδιών		2) α= 0,79
3)Ερωτηματολογίου Δυνατοτήτων και Δυσκολιών (Bibou-Nakou και συν., 2002)	3) Θετική κοινωνική συμπεριφορά		3) α= 0,86

Αποτελέσματα

Επιβεβαιωτική ανάλυση παραγόντων

Για τη διερεύνηση της παραγοντικής δομής της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. χρησιμοποιήθηκε η επιβεβαιωτική ανάλυση παραγόντων (confirmatory factor analysis- CFA). Η CFA χρησιμοποιείται στις περιπτώσεις όπου υπάρχει ένα προοδηλωμένο πλαίσιο σχέσεων μεταξύ στοιχείων (items) και διαστάσεων (latent variables) και στοχεύει να διαπιστώσει κατά πόσο τα δεδομένα από ένα συγκεκριμένο πληθυσμό επιβεβαιώνουν το συγκεκριμένο μοντέλο (Λιάλιου, 2020). Επιπλέον, η χρήση της CFA προσφέρει μία πιο σαφή εικόνα για τις σχέσεις στοιχείων και λανθανουσών μεταβλητών, καθώς επιτρέπει στον ερευνητή να ορίσει και να δοκιμάσει εναλλακτικά μοντέλα σχέσεων μεταξύ στοιχείων και λανθανουσών μεταβλητών και να διερευνήσει κατά πόσο αυτές οι σχέσεις επιβεβαιώνονται ή όχι από τα δεδομένα που έχει στη διάθεσή του.

Επειδή τα αρχικά κριτήρια - μεταβλητές δεν είναι σε συνεχή κλίμακα αξιολόγησης αλλά σε τακτική, επιλέχθηκε ως μέθοδος εκτίμησης η μέγιστη πιθανοφάνεια με ανθεκτικότητα στα τυπικά σφάλματα (maximum likelihood estimation with robust standard errors, MLR) με αντιπροσωπευτικούς δείκτες (Τσιγγίλης, 2010) (βλ. Πίνακα 8). Συγκεκριμένα, επιλέχθηκαν α) το πηλίκιο του χ^2 με τους βαθμούς ελευθερίας (χ^2/df), β) τον Comparative Fit Index (CFI), γ) τον Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) με αντίστοιχο διάστημα εμπιστοσύνης στο 90% και δ) τον Standardized Root Mean Square Residual (SRMR). Συνήθως, για το πηλίκιο χ^2/df μια τιμή κάτω από 2,0 και για τον δείκτη CFI μια τιμή μεγαλύτερη από 0,90 υποδηλώνει καλή προσαρμογή του μοντέλου. Για τους δείκτες RMSEA και SRMR μια τιμή ίση ή μικρότερη του 0,05, υποδηλώνει επίσης καλή προσαρμογή (Λιάλιου και συν., 2020). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το τρίτο μοντέλο (Μοντέλο Μ₃) είχε την καλύτερη προσαρμογή στα δεδομένα, ενώ και όλοι οι δείκτες καλής προσαρμογής ήταν εντός των ορίων αποδοχής (CFI =0,95).

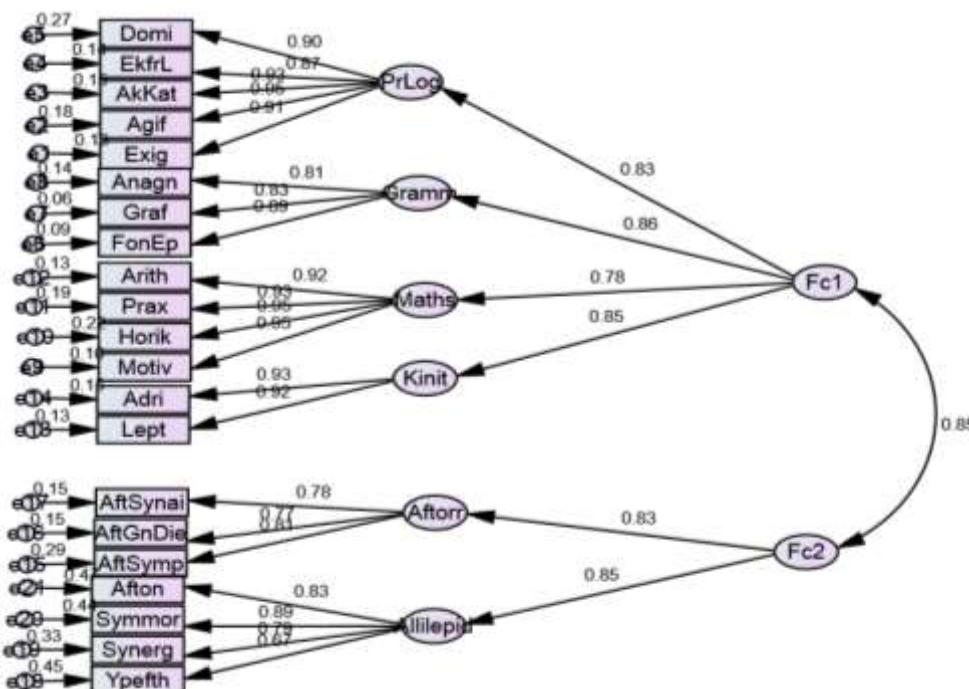
Πίνακας 8

Αποτελέσματα επιβεβαιωτικής ανάλυσης παραγόντων της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.

Μοντέλο	χ^2/df	CFI	SRMR	RMSEA	ΔΕ 90% CI
M ₁	3,63	0,743	0,082	0,085	0,079-0,091
M ₂	1,96	0,840	0,061	0,063	0,056-0,069
M ₃	1,88	0,950	0,056	0,060	0,053-0,067

*Σημείωση: Μ₁: Μονοπαραγοντικό μοντέλο, Μ₂: Μοντέλο δύο παραγόντων, Μ₃: Μοντέλο δύο παραγόντων με έξι επιμέρους παράγοντες

Το διάγραμμα 1 αποτυπώνει τη δομή του μοντέλου της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. το οποίο περιλαμβάνει δύο παράγοντες, καθώς και 6 επιμέρους (εξαρτημένους) παράγοντες.

Διάγραμμα 1. Το μοντέλο των δύο παραγόντων με έξι επιμέρους παράγοντες της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.

Η τελική δομή της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. σύμφωνα με την επιβεβαιωτική ανάλυση παραγόντων παρουσιάζεται παρακάτω στον Πίνακα 9

Πίνακας 9

Δομή της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.

Παράγοντες/Κλίμακες	Υποκλίμακες	Κριτήρια	Παραδείγματα ενδεικτικών κριτηρίων
Μαθησιακές Δεξιότητες	Προφορικός Λόγος	Έκφραση λόγου (σε επίπεδο προτάσεων) Εκφραστικό λεξιλόγιο Ακουστική Κατανόηση Αφήγηση (σε επίπεδο συνεχούς λόγου) Εξήγηση/Ερμηνεία	Εκφραστικό Λεξιλόγιο 1. εκφράζεται μονολεκτικά 2. χρησιμοποιεί λέξεις υψηλής συχνότητας (συνηθισμένες) 3. χρησιμοποιεί λέξεις χαμηλής συχνότητας (ασυνήθιστες) 4. χρησιμοποιεί λέξεις αφηρημένης έννοιας (π.χ. ισότητα κλπ.)
	Δεξιότητες Γραμματισμού	Ανάγνωση Γραφή Φωνολογική Επίγνωση	Γραφή 1. η λαβή του μολυβιού είναι λειτουργική (τριποδική λαβή) 2. γράφει το όνομά του σωστά 3. αντιγράφει λέξεις 4. γράφει λέξεις
	Μαθηματικές Δεξιότητες	Αριθμοί Πράξεις Χωρικές έννοιες Μοτίβα	Πράξεις 1. κατανοεί διαισθητικά την έννοια της πρόσθεσης μέσα από την έκφραση «βάζω» 2. κατανοεί διαισθητικά την έννοια της αφαίρεσης μέσα από την έκφραση «βγάζω» 3. εκτελεί την πράξη της πρόσθεσης στη 1οάδα 4. εκτελεί την πράξη της αφαίρεσης στη 1οάδα
	Κινητικές Δεξιότητες	Αδρή Κινητικότητα Λεπτή Κινητικότητα	Λεπτή Κινητικότητα 1. η κίνησή του με το μολύβι είναι συνεχής μέσα σε λαβύρινθο-σαλιγκαράκι 2. αντιγράφει σχήματα με άνεση 3. κόβει με το ψαλίδι συγκεκριμένα σχήματα (π.χ. κύκλο ή τετράγωνο) 4. ολοκληρώνει παζλ της ηλικίας του 6-12 κομματιών
Κοινωνικές-συναισθηματικές Δεξιότητες	Δεξιότητες Αυτορρύθμισης	Αυτορρύθμιση Γνωστικών Διεργασιών Αυτορρύθμιση Συναισθημάτων Αυτορρύθμιση Συμπεριφοράς	Αυτορρύθμιση Συμπεριφοράς 1. κινείται συνεχώς στο χώρο, αδυνατώντας να συγκεντρωθεί σε μία δραστηριότητα 2. συγκεντρώνει την προσοχή του για μικρό χρονικό διάστημα (έως 10΄) 3. συγκεντρώνει την προσοχή του για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα (έως 20΄) 4. τελειώνει μία δραστηριότητα, ακόμη και αν χρειάζεται να ασχοληθεί αρκετά (π.χ. ένα σύνθετο παζλ)
	Δεξιότητες Αυτονομίας και Κοινωνικής Αλληλεπίδρασης	Αυτονομία Υπευθυνότητα Συμμόρφωση Συνεργασία	Συνεργασία 1. παίζει μόνο του 2. συμμετέχει σε μικρή ομάδα συνομηλίκων (1-2 παιδιά) 3. συμμετέχει σε μεγάλη ομάδα συνομηλίκων (3 και άνω) 4. δείχνει ηγετικές τάσεις στην ομάδα

Έλεγχος της Συγχρονικής Εγκυρότητας

Πραγματοποιήθηκε διερεύνηση της συγχρονικής εγκυρότητας με τον δείκτη συνάφειας (Pearson’s *r*), μέσα από τη διερεύνηση της συσχέτισης των βαθμολογιών στην Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. με τις αντίστοιχες επιδόσεις των παιδιών σε άλλα σταθμισμένα ψυχομετρικά εργαλεία, τα οποία αξιολογούν τους ίδιους αναπτυξιακούς τομείς. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν στατιστικά σημαντικές υψηλές συσχετίσεις μεταξύ των επιδόσεων των παιδιών στην Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. και στα άλλα εργαλεία.

Πιο αναλυτικά, οι επιδόσεις των παιδιών στην Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. παρουσίασαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις με την *Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιότητων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας* (Ράλλη & Μαριδάκη-Κασσωτάκη, 2012), τόσο για τα παιδιά Τ.Α. όσο και για τα παιδιά με Ε.Ε.Α. (Πίνακας 10).

Πίνακας 10

Συγχρονική Συσχέτιση μεταξύ της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. και της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιότητων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας

Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η			Προφορικός Λόγος	Δεξιότητες Γραμματισμού	Μαθηματικές δεξιότητες	Κινητικές Δεξιότητες	Δεξιότητες Αυτορρύθμισης	Δεξιότητες Αυτονομίας & Κοινωνικής Αλληλ/σης
Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιότητων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας	Γλωσσικές Τ.Α.	Τ.Α.	0,97**	0,90**				
	Δεξιότητες ΕΕΑ	ΕΕΑ	0,83**	0,95**				
	Μαθηματικές Τ.Α.	Τ.Α.			0,83**			
	Δεξιότητες ΕΕΑ	ΕΕΑ			0,74**			
	Κινητικές Τ.Α.	Τ.Α.				0,62**		
	Δεξιότητες ΕΕΑ	ΕΕΑ				0,98**		
	Κοινωνικές Τ.Α.	Τ.Α.					0,76**	
	Δεξιότητες ΕΕΑ	ΕΕΑ					0,91**	
Δεξιότητες Τ.Α.	Τ.Α.						0,51**	
στη ΕΕΑ	ΕΕΑ						0,92**	
Μάθηση								

*Σημείωση. **Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο του 0,01, Τ.Α. = παιδιά Τυπικής Ανάπτυξης, ΕΕΑ= παιδιά με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Επίσης, οι επιδόσεις των παιδιών στην Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. και συγκεκριμένα στους τομείς του προφορικού λόγου και των δεξιότητων γραμματισμού συσχετίστηκαν στατιστικά σημαντικά με τις επιδόσεις τους σε αντίστοιχους τομείς στο Λογόμετρο (Μουζάκη και συν., 2016), αλλά και με την Κλίμακα Εκτίμησης του Προφορικού Λόγου και των Δεξιότητων Γραμματισμού (Ράλλη και συν., 2020), με τις υψηλότερες συσχετίσεις να φθάνουν στο επίπεδο σημαντικότητας του $p < 0,01$ (Πίνακας 11).

Τέλος, οι επιδόσεις των παιδιών στην Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. στους τομείς της αυτορρύθμισης και των δεξιότητων αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης παρουσίασαν στατιστικά σημαντικές υψηλές συσχετίσεις με την κοινωνική, συναισθηματική επάρκεια και προβλήματα συμπεριφοράς από το Κριτήριο Ψυχοκοινωνικής Επάρκειας (Χατζηχρήστου, 2007), τόσο για τα παιδιά Τ.Α. όσο και για τα παιδιά με Ε.Ε.Α., με τις συσχετίσεις να φθάνουν στο επίπεδο σημαντικότητας του $p < 0,01$. (Πίνακας 12).

Διερεύνηση της προβλεπτικής εγκυρότητας

Πραγματοποιήθηκαν αρχικά συσχετίσεις μεταξύ των επιδόσεων των παιδιών στην Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. όταν φοιτούσαν στο Νηπιαγωγείο και στις επιδόσεις τους σε μια συστοιχία εργαλείων που αξιολογούσαν τους ίδιους τομείς, όταν πλέον φοιτούσαν στην Α' δημοτικού.

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 13, βρέθηκαν στατιστικά σημαντικά υψηλές συσχετίσεις μεταξύ των επιδόσεων των παιδιών (Τ.Α. και Ε.Ε.Α) στις υποκλίμακες της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. και των επιδόσεών τους σε

αντίστοιχους τομείς στην Α' δημοτικού, με τις συσχετίσεις να φθάνουν στο επίπεδο σημαντικότητας του $p < 0,01$.

Πίνακας 11

Συγχρονική συσχέτιση μεταξύ των επιδόσεων των παιδιών στην Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. στις δοκιμασίες του Λογόμετρου και της Κλίμακας Εκτίμησης του Προφορικού Λόγου και των Δεξιοτήτων Γραμματισμού

Εργαλεία	Υποκλίμακες	Παιδιά	Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.		
			Προφορικός Λόγος	Δεξιότητες Γραμματισμού	
Λογόμετρο (Μουζάκη και συν., 2016)	Κατανόηση Προφ. Λόγου	T.A.	0,89**	0,81**	
		E.E.A.	0,89**	0,95**	
	Λεξιλογική Γνώση	T. A.	0,96**	0,92**	
		E.E.A.	0,89**	0,93**	
	Αφηγηματικός Λόγος	T. A.	0,91**	0,90**	
		E.E.A.	0,89**	0,94**	
	Φωνολογική Επίγνωση	T. A.	0,91**	0,90**	
		E.E.A.	0,88**	0,89**	
	Μορφολογική Επίγνωση	T. A.	0,95**	0,92**	
		E.E.A.	0,88**	0,95**	
	Κλίμακα Εκτίμησης του Προφορικού Λόγου και των Δεξιοτήτων Γραμματισμού (Ράλλη και συν., 2020)	Χρήση της Γλώσσας	T. A.	0,91**	0,85**
			E.E.A.	0,83**	0,97**
Γραμματισμός		T. A.	0,98**	0,96**	
		E.E.A.	0,80**	0,97**	

*Σημείωση. **Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο του 0,01, T.A. = παιδιά Τυπικής Ανάπτυξης, E.E.A.= παιδιά με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Πίνακας 12

Συγχρονική συσχέτιση μεταξύ της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. και του Κριτηρίου της Ψυχοκοινωνικής Επάρκειας

	Δεξιότητες Αυτορρύθμισης (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.)	Δεξιότητες Αυτονομίας & Κοινωνικής Αλληλ/σης (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.)
Κοινωνική Επάρκεια	T.A.	0,46**
	E.E.A.	0,99**
Συναισθηματική Επάρκεια	T.A.	0,70**
	E.E.A.	0,97**
Προβλήματα Συμπεριφοράς	T.A.	-0,56**
	E.E.A.	-0,97**

*Σημείωση. **Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο του 0,01, T.A. = παιδιά Τυπικής Ανάπτυξης, E.E.A.= παιδιά με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Στη συνέχεια για να διερευνηθεί η προβλεπτική εγκυρότητα της Κλίμακας και, αφού ελέγχθηκε ότι πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις, πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης, με στόχο να εξεταστεί αν οι επιδόσεις των παιδιών στο Νηπιαγωγείο, σύμφωνα με την Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. προβλέπουν τις επιδόσεις των ίδιων παιδιών σε αντίστοιχους τομείς στην Α' δημοτικού. Έτσι,

για να διερευνηθεί αν οι υποκλίμακες της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. προέβλεπαν τις μαθησιακές δεξιότητες των παιδιών στην Α' δημοτικού, οι επιδόσεις των παιδιών στον προφορικό λόγο, στις δεξιότητες γραμματισμού, στις μαθηματικές δεξιότητες, στις κινητικές δεξιότητες, στις δεξιότητες αυτορρύθμισης και στις δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης στο νηπιαγωγείο, σύμφωνα με την Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η, ορίστηκαν ως ανεξάρτητες μεταβλητές, ενώ οι Μαθησιακές δεξιότητες των παιδιών ορίστηκαν ως εξαρτημένη μεταβλητή.

Πίνακας 13

Συσχέτιση μεταξύ των επιδόσεων των παιδιών στην Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. και των επιδόσεων τους σε αντίστοιχους τομείς στην Α' δημοτικού

	Παιδιά	Προφορικός λόγος (Α' δημοτικού)	Δεξιότητες γραμματισμού (Α' δημοτικού)	Μαθηματικές δεξιότητες (Α' δημοτικού)	Κινητικές δεξιότητες (Α' δημοτικού)	Δεξιότητες αυτορρύθμισης (Α' δημοτικού)	Δεξιότητες αυτονομίας & κοιν. αλλ/σης (Α' δημοτικού)
Προφορικός λόγος (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	0,96**					
	E.E.A.	0,93**					
Δεξιότητες γραμματισμού (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.		0,98**				
	E.E.A.		0,85**				
Μαθηματικές δεξιότητες (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.			0,98**			
	E.E.A.			0,92**			
Κινητικές δεξιότητες (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.				0,80**		
	E.E.A.				0,82**		
Δεξιότητες αυτορρύθμισης (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.					0,76**	
	E.E.A.					0,79**	
Δεξιότητες αυτονομίας & κοιν. Αλλ/σης (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.						0,61**
	E.E.A.						0,72**

*Σημείωση. **Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο του 0,01, T.A. = παιδιά Τυπικής Ανάπτυξης, E.E.A.= παιδιά με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Βρέθηκε ότι οι επιδόσεις των παιδιών T.A. στην Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. εξηγούσαν το 68% των επιδόσεών τους στις Μαθησιακές δεξιότητες στην Α' δημοτικού. Στατιστικά σημαντικοί προβλεπτικοί παράγοντες βρέθηκαν να είναι ο προφορικός λόγος, οι δεξιότητες γραμματισμού, οι μαθηματικές δεξιότητες, οι κινητικές δεξιότητες, οι δεξιότητες αυτορρύθμισης και οι δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, με σημαντικότερο προβλεπτικό στατιστικό παράγοντα να είναι οι μαθηματικές δεξιότητες σε επίπεδο σημαντικότητας $p < 0,001$ (Πίνακας 14).

Για τα παιδιά E.E.A., οι επιδόσεις τους στις υποκλίμακες της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. στο Νηπιαγωγείο εξηγούσαν το 67% των επιδόσεών τους στις Μαθησιακές δεξιότητες στην Α' δημοτικού και στατιστικά σημαντικοί προβλεπτικοί παράγοντες βρέθηκε να είναι μόνο ο προφορικός λόγος σε επίπεδο σημαντικότητας $p < 0,001$ (πίνακας 14).

Στη συνέχεια, για να διερευνηθεί αν οι υποκλίμακες της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. προέβλεπαν τις Κοινωνικές-συναισθηματικές δεξιότητες των παιδιών στην Α' δημοτικού, οι επιδόσεις των παιδιών στον προφορικό λόγο, στις δεξιότητες γραμματισμού, στις μαθηματικές δεξιότητες, στις κινητικές δεξιότητες, στις δεξιότητες αυτορρύθμισης και στις δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, σύμφωνα με την Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η, ορίστηκαν ως ανεξάρτητες μεταβλητές, ενώ οι Κοινωνικές-συναισθηματικές δεξιότητες των παιδιών στην Α' δημοτικού ορίστηκαν ως εξαρτημένη μεταβλητή. Βρέθηκε ότι οι επιδόσεις των παιδιών T.A.

στην Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. εξηγούσαν το 68% των επιδόσεών τους στις Κοινωνικές-συναισθηματικές δεξιότητες στην Α΄ δημοτικού. Στατιστικά σημαντικοί προβλεπτικοί παράγοντες βρέθηκαν να είναι ο προφορικός λόγος, οι δεξιότητες γραμματισμού, οι μαθηματικές δεξιότητες, οι κινητικές δεξιότητες, οι δεξιότητες αυτορρύθμισης και οι δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, με σημαντικότερο προβλεπτικό στατιστικό παράγοντα να είναι οι δεξιότητες γραμματισμού σε επίπεδο σημαντικότητας $p < 0,001$ (πίνακας 15).

Για τα παιδιά Ε.Ε.Α., οι επιδόσεις τους στην Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. εξηγούσαν το 67% των επιδόσεών τους στις Κοινωνικές-συναισθηματικές δεξιότητες στην Α΄ δημοτικού και στατιστικά σημαντικοί προβλεπτικοί παράγοντες βρέθηκαν να είναι ο προφορικός λόγος, οι δεξιότητες αυτορρύθμισης και οι δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, με την τελευταία να αποτελεί τον ισχυρότερο προβλεπτικό παράγοντα σε επίπεδο σημαντικότητας $p < 0,001$ (πίνακας 15).

Πίνακας 14

Περίληψη της Πολλαπλής Ανάλυσης Παλινδρόμησης για τις μεταβλητές που προβλέπουν τις Μαθησιακές δεξιότητες των παιδιών στην Α΄ δημοτικού (N=280)

Προβλεπτικός παράγοντας	Παιδιά	B	SE B	β
Προφορικός λόγος (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	0,23	0,28	0,54**
	E.E.A.	1,36	0,18	0,80***
Δεξιότητες Γραμματισμού (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	1,02	0,34	0,16***
	E.E.A.	0,16	0,09	0,09
Μαθηματικές Δεξιότητες (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	9,98	0,45	0,95***
	E.E.A.	0,31	0,24	0,03
Κινητικές Δεξιότητες (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	24,86	1,48	0,64***
	E.E.A.	0,97	0,57	0,15
Δεξιότητες Αυτορρύθμισης (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	3,64	0,37	0,32***
	E.E.A.	0,47	0,31	0,06
Δεξιότητες Αυτονομίας & κοινωνικής αλληλεπίδρασης (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	0,97	0,26	0,11**
	E.E.A.	-0,35	0,26	-0,06

*Σημείωση. Για παιδιά T.A.: $R^2=0,69$, Προσαρμοσμένο $R^2=0,68$, Για παιδιά E.E.A.: $R^2=0,67$, Προσαρμοσμένο $R^2=0,67$, ***Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο του 0,001, **Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο του 0,01, *Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο του 0,05

Διωνυμική Λογιστική Παλινδρόμηση

Η Διωνυμική Λογιστική Παλινδρόμηση πραγματοποιήθηκε για να ελεγχθεί η πιθανότητα η Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. να κατατάσσει επιτυχώς τα παιδιά σε δύο ομάδες: της Επαρκούς και της Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας.

Για να διαπιστωθεί ποιες είναι οι πιθανότητες κάποιο παιδί προσχολικής ηλικίας να μην έχει αναπτύξει επαρκώς τις δεξιότητες που σχετίζονται με τη σχολική ετοιμότητα, σύμφωνα με την Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η., αξιολογήθηκαν το φύλο του παιδιού και οι επιδόσεις των παιδιών σε ένα άλλο αντίστοιχο εργαλείο, την

«Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας» (Ράλλη & Μαριδάκη-Κασσωτάκη, 2012) σε μια διωνυμική λογιστική παλινδρόμηση. Λαμβάνοντας υπόψη ότι στη διωνυμική λογιστική παλινδρόμηση η μεταβλητή κριτήριο είναι διχοτομική, οι επιδόσεις των παιδιών στην Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. τροποποιήθηκαν χρησιμοποιώντας έναν λογαριθμικό μετασχηματισμό, που προβλέπει την πιθανότητα ένα παιδί να ανήκει στις κατηγορίες «Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας» ή «Επαρκούς σχολικής ετοιμότητας». Οι επιδόσεις των παιδιών στο 7^ο εκατοστημόριο (αντιστοιχώντας στην 1,5 εκ. μονάδα τυπικής απόκλισης των επιδόσεων των παιδιών) ορίστηκε ως το κριτήριο για τη δημιουργία των δύο παραπάνω κατηγοριών. Επιλέχθηκε το 7^ο εκατοστημόριο (1,5 μονάδα τυπικής απόκλισης) των επιδόσεων των παιδιών ως όριο για την επάρκεια σχολικής ετοιμότητας, γιατί η 1,5 μονάδα τυπικής απόκλισης είναι η συνήθης επιλογή εντοπισμού ενός παιδιού που αποκλίνει σημαντικά από το μέσο όρο των επιδόσεων των υπόλοιπων παιδιών, σύμφωνα με τα γνωστά διαγνωστικά εγχειρίδια (π.χ. DSM 5) (Eramudugolla et al., 2017). Με βάση το όριο αυτό, από τα 280 παιδιά που αξιολογήθηκαν (200 Τ.Α. και 80 Ε.Ε.Α.), τα 100 (20 Τ.Α. και 80 Ε.Ε.Α.) βρέθηκαν να ανήκουν στην κατηγορία της Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας ενώ τα 180 (μόνο Τ.Α.) βρέθηκαν να έχουν Επαρκή σχολική ετοιμότητα.

Με βάση το όριο αυτό, από τα 280 παιδιά που αξιολογήθηκαν (200 Τ.Α. και 80 Ε.Ε.Α.), τα 100 (20 Τ.Α. και 80 Ε.Ε.Α.) βρέθηκαν να έχουν στατιστικά σημαντική πιθανότητα να ανήκουν στην ομάδα της Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας, ενώ τα 180 (Τ.Α.) παιδιά βρέθηκαν να έχουν στατιστικά σημαντική πιθανότητα να ανήκουν στην ομάδα της Επαρκούς σχολικής ετοιμότητας.

Πίνακας 15

Περίληψη της Πολλαπλής Ανάλυσης Παλινδρόμησης για τις μεταβλητές που προβλέπουν τις Κοινωνικές-συναισθηματικές δεξιότητες των παιδιών στην Α΄ δημοτικού (N=280)

Προβλεπτικός παράγοντας	Παιδιά	B	SE B	β
Προφορικός λόγος (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	0,85	0,29	0,12*
	E.E.A.	0,28	0,24	0,41*
Δεξιότητες Γραμματισμού (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	4,39	0,35	0,81***
	E.E.A.	0,06	0,12	0,09
Μαθηματικές Δεξιότητες (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	11,37	0,46	0,42***
	E.E.A.	-0,21	0,31	-0,05
Κινητικές Δεξιότητες (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	23,81	1,54	0,78***
	E.E.A.	0,93	0,73	0,34*
Δεξιότητες Αυτορρύθμισης (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	2,16	0,39	0,24***
	E.E.A.	0,92	0,41	0,29*
Δεξιότητες Αυτονομίας & κοινωνικής αλληλεπίδρασης (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η)	T.A.	1,08	0,28	0,15***
	E.E.A.	1,42	0,33	0,58***

*Σημείωση. Για παιδιά Τ.Α.:R²=0, 69, Προσαρμοσμένο R² =0, 68, Για παιδιά Ε.Ε.Α.: R²=0, 67, Προσαρμοσμένο R² =0, 67, ***Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο του 0,001, **Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο του 0,01, *Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο του 0,05

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης έδειξαν ότι το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό [$\chi^2(2)=130,03$, $p<0,001$]. Από τη χρήση του κριτηρίου Wald, διαπιστώθηκε ότι οι μεταβλητές *βασικές δεξιότητες*, *δεξιότητες συμπεριφοράς* και *κινητικές δεξιότητες* της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων παιδιών προσχολικής ηλικίας (Ράλλη & Μαριδάκη-Κασσωτάκη, 2012) ήταν στατιστικά σημαντικοί παράγοντες στην πιθανότητα τα παιδιά να ανήκουν στην ομάδα της «Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας», σύμφωνα με την Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε θετική συσχέτιση ανάμεσα στην μεταβλητή *βασικές δεξιότητες* και στην πιθανότητα κάποιο παιδί να ανήκει στην ομάδα της «Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας» ($b=0,075$, $S.E.=0,023$, $p<0,001$), σύμφωνα με την Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. Επιπρόσθετα, ο λόγος σχετικών πιθανοτήτων έδειξε ότι η πιθανότητα αυτή είναι 1,01 φορές μεγαλύτερη κάθε φορά που η επίδοση στις βασικές δεξιότητες αυξάνεται κατά μία μονάδα. Η ίδια θετική συσχέτιση βρέθηκε ανάμεσα στη μεταβλητή *δεξιότητες συμπεριφοράς* και στην πιθανότητα κάποιο παιδί να ανήκει στην ομάδας της «Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας» ($b=0,043$, $S.E.=0,012$, $p<0,001$). Ο λόγος σχετικών πιθανοτήτων έδειξε ότι η πιθανότητα αυτή είναι 1,04 φορές μεγαλύτερη κάθε φορά που η επίδοση στις δεξιότητες συμπεριφοράς αυξάνεται κατά μία μονάδα. Επίσης, βρέθηκε ότι η μεταβλητή *κινητικές δεξιότητες* έχει θετική συσχέτιση με την πιθανότητα ένα παιδί να ανήκει στην ομάδα της «Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας» ($b=0,020$, $S.E.=0,012$, $p<0,001$). Αναφορικά με τον λόγο σχετικών πιθανοτήτων, για κάθε που η επίδοση του παιδιού στις κινητικές δεξιότητες αυξάνεται κατά μία μονάδα, θα αυξάνεται η πιθανότητα να έχει επαρκή σχολική ετοιμότητα.

Τέλος, βρέθηκε ότι η μεταβλητή φύλο αποτελεί στατιστικά σημαντικό παράγοντα της πιθανότητας κάποιο παιδί να ανήκει στην ομάδα της «Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας» ($b=-0,753$, $S.E.=0,224$, $p<0,003$). Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι τα κορίτσια έχουν 24,5% πιθανότητες να ανήκουν στην ομάδα της «Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας» σε σχέση με τα αγόρια της ίδιας ηλικίας, ενώ τα αγόρια έχουν 37,3% πιθανότητες να ανήκουν στην ομάδα της «Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας» σε σχέση με τα κορίτσια της ίδιας ηλικίας.

Συζήτηση

Η σχολική ετοιμότητα των παιδιών, όπως διεθνώς έχει επισημανθεί, σχετίζεται με την καλή σωματική, κινητική, γλωσσική, γνωστική και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη καθώς και με ένα σύνολο μαθησιακών δεξιοτήτων, που είναι σημαντικό να έχουν κατακτήσει στο νηπιαγωγείο (Pan et al., 2019), ώστε να έχουν ομαλή προσαρμογή και σχολική επιτυχία στο δημοτικό σχολείο.

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν ο σχεδιασμός και η διερεύνηση των ψυχομετρικών χαρακτηριστικών μιας νέας κλίμακας, που να αξιολογεί τη σχολική ετοιμότητα των παιδιών προσχολικής ηλικίας 5-6 ετών και την οποία θα χρησιμοποιούν κυρίως οι εκπαιδευτικοί προσχολικής εκπαίδευσης, αλλά και άλλοι ειδικοί που συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς, στο πλαίσιο μιας πολυμεθοδικής αξιολόγησης.

Η συγκεκριμένη κλίμακα, που σχεδιάστηκε, περιλαμβάνει όλους τους βασικούς τομείς που σχετίζονται με τη σχολική ετοιμότητα, δηλαδή τον προφορικό λόγο, τις δεξιότητες γραμματισμού, τις μαθηματικές δεξιότητες, τις κινητικές δεξιότητες, τις δεξιότητες αυτορρύθμισης και τις δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης και επέφερε ισχυρές ενδείξεις για την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της.

Αναλυτικότερα, ο έλεγχος εγκυρότητας περιεχομένου της Κλίμακας ήταν αρκετά υψηλός, γεγονός που απέδειξε ότι τα κριτήρια ήταν κατανοητά από τους εκπαιδευτικούς, χωρίς να τους δημιουργείται σύγχυση ή ερωτηματικά. Από τα αποτελέσματα της παραγοντικής ανάλυσης προέκυψαν θετικές ενδείξεις εγκυρότητας και αξιοπιστίας ενός μοντέλου με δύο παράγοντες, τις Μαθησιακές δεξιότητες και τις Κοινωνικές-συναισθηματικές Δεξιότητες. Στην εγκυρότητα και αξιοπιστία του εργαλείου συνηγόρησε και ο δείκτης αξιοπιστίας ωμέγα (ω), ο οποίος βρέθηκε υψηλός, όπως επίσης και ο έλεγχος αξιοπιστίας με τη χορήγηση-επαναχορήγηση, όπου οι συσχετίσεις μεταξύ των δύο μετρήσεων ήταν πολύ υψηλές. Ανάλογοι ήταν και οι δείκτες συγχρονικής εγκυρότητας, οι οποίοι ήταν αρκετά υψηλοί σε σχέση με άλλα αξιόπιστα ψυχομετρικά εργαλεία.

Σύμφωνα με την Επιβεβαιωτική Παραγοντική Ανάλυση (CFA), που πραγματοποιήθηκε στη συνέχεια, διαπιστώθηκε ότι οι δείκτες προσαρμογής καταγράφουν θετικές ενδείξεις εγκυρότητας και αξιοπιστίας της Κλίμακας ως εργαλείου αξιολόγησης. Όμως, επειδή η επιβεβαιωτική ανάλυση με τη λογική της δομής του ιεραρχικού μοντέλου δίνει πιο ακριβείς εκτιμήσεις για τις σχέσεις μεταξύ στοιχείων και λανθάνουσών μεταβλητών (Κουτσουμπής, 2018), προέκυψε ότι η Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. αποτελείται από δύο παράγοντες με έξι επιμέρους υποκλίμακες.

Επίσης, βρέθηκε ότι η Κλίμακα χαρακτηρίζεται από προβλεπτική εγκυρότητα, προβλέποντας τις Μαθησιακές και Κοινωνικές-συναισθηματικές δεξιότητες των ίδιων παιδιών στο δημοτικό σχολείο.

Πιο αναλυτικά βρέθηκε ότι για τα παιδιά Τ.Α. ο προφορικός λόγος, οι δεξιότητες γραμματισμού, οι μαθηματικές δεξιότητες, οι κινητικές δεξιότητες, οι δεξιότητες αυτορρύθμισης και οι δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, όπως αξιολογήθηκαν από την Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η., ήταν στατιστικά σημαντικοί προβλεπτικοί δείκτες των Μαθησιακών δεξιοτήτων στην Α' δημοτικού.

Για τα παιδιά Ε.Ε.Α., μόνο ο προφορικός λόγος ήταν στατιστικά σημαντικός προβλεπτικός δείκτης των Μαθησιακών δεξιοτήτων στην Α' δημοτικού.

Παρόμοια αποτελέσματα βασικών προβλεπτικών δεικτών έχουν αναδειχθεί και από άλλες έρευνες, επιβεβαιώνοντας τα ευρήματα της συγκεκριμένης μελέτης (Amani et al., 2011· Blair & Raver, 2014· Lakhani et al., 2017· Manolitsis, 2016· Marchand-Krynski et al, 2017· Pace et al., 2019· Παπαδημητρίου, 2010· Ράλλη και συν., 2016). Αντίστοιχα, οι έρευνες έχουν αναδείξει τη σημαντικότητα των μαθησιακών δεξιοτήτων στην ομαλή προσαρμογή των παιδιών στο δημοτικό, επιβεβαιώνοντας τα ευρήματα της συγκεκριμένης μελέτης (Chen et al., 2014· Manolitsis, 2016· Pace et al., 2019· Pan et al., 2019· Παπαδημητρίου, 2010· Pears et al., 2016· Ράλλη και συν., 2016).

Επίσης, για τα παιδιά Τ.Α. ο προφορικός λόγος, οι δεξιότητες γραμματισμού, οι μαθηματικές δεξιότητες, οι κινητικές δεξιότητες, οι δεξιότητες αυτορρύθμισης και οι δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης ήταν στατιστικά σημαντικοί προβλεπτικοί δείκτες των Κοινωνικών-συναισθηματικών δεξιοτήτων, ενώ για τα παιδιά Ε.Ε.Α., στατιστικά σημαντικοί προβλεπτικοί παράγοντες των Κοινωνικών-συναισθηματικών δεξιοτήτων βρέθηκαν να είναι και πάλι ο προφορικός λόγος, οι δεξιότητες αυτορρύθμισης και οι δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης.

Αρκετές μελέτες έχουν αναδείξει τις Κοινωνικές-συναισθηματικές δεξιότητες και ειδικότερα τις δεξιότητες αυτορρύθμισης ως παράγοντες που σχετίζονται με την ομαλή προσαρμογή των παιδιών στο δημοτικό σχολείο (Blair & Raver, 2014· Lakhani et al., 2017· Pellicano et al., 2017) και ειδικότερα τις δεξιότητες αυτορρύθμισης της συμπεριφοράς (όπως η συγκέντρωση προσοχής) (Pellicano et al., 2017).

Όλα τα παραπάνω ευρήματα αναφέρονται στα παιδιά με τυπική ανάπτυξη. Η βιβλιογραφία δεν αναφέρεται σε προβλεπτικούς δείκτες ομαλούς σχολικής προσαρμογής των παιδιών με Ε.Ε.Α. Σε αυτό το κενό συμβάλλει η συγκεκριμένη μελέτη, αφού αξιοσημείωτη είναι η διαφοροποίηση των προβλεπτικών δεικτών για τα παιδιά με Ε.Ε.Α. Συγκεκριμένα, σημαντικοί προβλεπτικοί δείκτες για τα παιδιά Ε.Ε.Α. αποτελεί μόνο ο προφορικός λόγος για τις Μαθησιακές δεξιότητες στην Α' Δημοτικού και ο προφορικός λόγος, οι δεξιότητες αυτορρύθμισης και οι δεξιότητες αυτονομίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης για τις Κοινωνικές-συναισθηματικές δεξιότητες των παιδιών Ε.Ε.Α. στην Α' Δημοτικού. Τα ευρήματα αυτά τονίζουν την καίρια συμβολή του προφορικού λόγου και των κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων στην ομαλή προσαρμογή των παιδιών με Ε.Ε.Α. στην Α' δημοτικού.

Τέλος, με την πραγματοποίηση της Διωνυμικής Λογιστικής Παλινδρόμησης, διαπιστώθηκε ότι η Κλίμακα επιτυχώς αναδεικνύει την πιθανότητα ένα παιδί να ανήκει σε μία από τις δύο ομάδες: Επαρκούς ή Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας. Συνεπώς, επιβεβαιώνεται ότι η Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. πράγματι αποτιμά το επίπεδο σχολικής ετοιμότητας των παιδιών και θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως ένα εκπαιδευτικό εργαλείο αξιολόγησης της σχολικής ετοιμότητας.

Η ανάπτυξη κλιμάκων που περιέχουν ερωτήσεις σχετικές με εμπειρικά επιβεβαιωμένους προγνωστικούς δείκτες, αλλά και γενικότερα, παρατηρήσεις της γνωστικής ανάπτυξης του παιδιού, μπορεί να βοηθήσει αποφασιστικά στην καλύτερη και εγκυρότερη αξιολόγηση των παιδιών (Vatsina & Mouzaki, 2015).

Βέβαια, η αξιολόγηση της σχολικής ετοιμότητας με τη χρήση κλιμάκων έχει τόσο πλεονεκτήματα όσο και περιορισμούς. Έτσι, είναι εύκολη στην κατανόηση και αρκετά φιλική προς το χρήστη και επιτρέπει τον ποσοτικό προσδιορισμό των συμπεριφορών, κάνοντας το σύστημα αξιολόγησης πολύ πιο εύκολο. Ωστόσο, υπάρχουν και μειονεκτήματα. Αξιολογεί συγκεκριμένες δεξιότητες, περιορίζοντας τον χρήστη να αξιολογήσει επιπλέον τομείς από αυτούς που περιλαμβάνονται στην Κλίμακα. Ωστόσο, το γεγονός ότι η συγχρονική εγκυρότητα της Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. επιβεβαιώθηκε μέσω της ταυτόχρονης χορήγησης και άλλων σταθμισμένων ψυχομετρικών εργαλείων που είτε χορηγήθηκαν ατομικά είτε συμπληρώθηκαν από τους εκπαιδευτικούς, αναδεικνύει την αξιοπιστία και εγκυρότητά της.

Συμπερασματικά, η Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. εστιάζει σε όλους τους βασικούς αναπτυξιακούς τομείς (προφορικός λόγος, δεξιότητες γραμματισμού, μαθηματικές δεξιότητες, κινητικές δεξιότητες, δεξιότητες αυτορρύθμισης και δεξιότητες αυτονομίας & κοινωνικής αλληλεπίδρασης), προσφέρει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να

βλέπει τις επιδόσεις του παιδιού ανά τομέα (6 τομείς) και εύκολα να διαπιστώνει τυχόν διαφοροποιήσεις σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Επίσης, προσφέρει τη δυνατότητα να εντοπίσει ο εκπαιδευτικός την πιθανότητα ένα παιδί να ανήκει σε μια από τις 2 ομάδες κατάταξής του (Επαρκούς ή Μη επαρκούς σχολικής ετοιμότητας). Τέλος, η αξιολόγηση της σχολικής ετοιμότητας με την Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η. μπορεί να χρησιμεύσει με διάφορους τρόπους και σε ποικίλες κατευθύνσεις: α) να αποτελέσει την αρχική βάση συζήτησης με τους γονείς, β) να καθοδηγήσει τον/την εκπαιδευτικό και τους γονείς σε μια πιθανή παραπομπή για περαιτέρω πολυμεθοδική αξιολόγηση της σχολικής ετοιμότητας και γ) να συμβάλλει στο σχεδιασμό κατάλληλων παρεμβάσεων για τα παιδιά, ώστε στη συνέχεια να γίνει εφικτή η ομαλή σχολική προσαρμογή τους στην Α΄ δημοτικού.

Βιβλιογραφία

- Al-Hassan, S. M., & Lansford, J. E. (2009). Assessing the School Readiness of Children in Jordan. *The Journal of Educational Research*, 12(1), 4-14.
- Amani, A., Alamolhodaei, A., & Radmehr, F. (2011). A gender study on predictive factors of mathematical performance of University students. *Educational Research*, 2(6), 1179-1192. <https://www.interestjournals.org/articles/a-gender-study-on-predictive-factors-of-mathematical-performance-of-university-students.pdf>
- Anderhalter, O. F., & Perney, J. (2006). *Kindergarten Readiness test: Development and standardization manual*. Scholastic Testing Service, Inc.
- Αρίδη-Παυλίδη, Ι. (2011, Φεβρουάριος). *Διερεύνηση παραγόντων που επιδρούν στη σχολική ετοιμότητα παιδιών νηπιακής ηλικίας* [Α δημοσίευτη Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία]. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. <https://core.ac.uk/download/pdf/132821381.pdf>
- Bibou-Nakou, I., Stogiannidou, A., Kioseoglou, G., & Papageorgiou, V. (2002). Goodman's Strengths and Difficulties Questionnaire. In A. Stalikas, S. Triliva & P. Roussi (eds.), *The psychometric tools in Greece* (pp. 411-413). Ellinika Grammata.
- Blair, C., & Raver, C. C. (2014). School readiness and self-regulation: a developmental psychobiological approach. *Annual Review of Psychology*, 66(3), 711-31. <http://dx.doi.org/10.1146/annurev-psych-010814-015221>
- Britto, P. R., Rana, A. J., & Wright, C. (2012). *School Readiness: Conceptual Framework*. UNICEF.
- Broussard, C. A., & Joseph, A. L. (2009). *Family poverty in diverse contexts*. Routledge.
- Burchinal, M., Foster, T. J., Bezdek, K. G., Bratsch-Hines, M., Blair, C., & Vernon-Feagans, L. (2020). School-entry skills predicting school-age academic and social-emotional trajectories. *Early Childhood Research Quarterly*, 51, 67-80. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2019.08.004>
- Chen, J. H., Claessens, A., & Msall, M. E. (2014). Prematurity and school readiness in a nationally representative sample of Australian children: Does typically occurring preschool moderate the relationship? *Early Human Development*, 90(2014), 73-79. <http://dx.doi.org/10.1016/j.earlhumdev.2013.09.015>
- Cirino, P. T., Child, A. E., & Macdonald, K. T. (2018). Longitudinal predictors of the overlap between reading and math skills. *Contemporary Educational Psychology*, 54(2018), 99-111. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2018.06.002>
- Eramudugolla, R., Mortby, M. E., Sachdev, P., Meslin, C., Kumar, R., & Anstey, K. J. (2017). Evaluation of a research diagnostic algorithm for DSM-5 neurocognitive disorders in a population-based cohort of older adults. *Alzheimer's research & therapy*, 9(1), 15. <https://doi.org/10.1186/s13195-017-0246-x>
- Zuikowski, S. S., Fink, G., Moucheraud, C., & Matafwali, B. (2012). Early Childhood Education, Child Development and School Readiness: Evidence from Zambia. *South African Journal of Childhood Education*, 2(2), 117-136. <https://doi.org/10.4102/sajce.v2i2.15>
- Henderson, J., & Strain, P. S. (2009). *Screening for delays and problem behavior* (Roadmap to Effective Intervention Practices). University of South Florida.
- High, P. C. (2008). School readiness. *Pediatrics*, 121(4), Article e1008-15. <https://doi.org/10.1542/peds.2008-0079>
- Hipfner-Boucher, K., Milburn, T., Weitzman, E., Greenberg, J., Pelletier, J., & Girolametto, L. (2014). Relationships between preschoolers' oral language and phonological awareness. *First Language*, 34(2), 178-197. <https://doi.org/10.1177/0142723714525945>

- Θωμαΐδου, Α. & Μαντούδης, Σ. (2006). *Τεστ ΑΛΦΑ*. Ελληνική Παιδιατρική Εταιρεία.
- Isbell, P., Kotch, J., Savage, E., Gunn, E., Lu, L., & Weber, D. (2013). Improvement of child care programs' policies, practices, and children's access to health care linked to child care health consultation. *NHSA Dialog: A Research to Practice Journal*, 16(1), 34-52. https://www.researchgate.net/publication/307882300_Improvement_of_child_care_programs%27_policies_practices_and_children%27s_access_to_health_care_linked_to_child_care_health_consultation
- Iseris, G. (2016). Στατιστικές μέθοδοι ελέγχου εγκυρότητας και αξιοπιστίας ερωτηματολογίων. Η περίπτωση του CiGreece. *International Journal of Language, Translation and Intercultural Communication*, 5, 175-189. <https://doi.org/10.12681/ijltic.10665>
- Janus, M., & Offord, D. R. (2007). Development and psychometric properties of the Early Development Instrument (EDI): A measure of children's school readiness. *Canadian Journal of Behavioural Science / Revue Canadienne Des Sciences Du Comportement*, 39(1), 1-22. <https://doi.org/10.1037/cjbs2007001>
- Kagitcibasi, C., Sunar, D., Bekman, S., Baydar, N., & Cemalcilar, Z. (2009). Continuing effects of early enrichment in adult life: The Turkish Early Enrichment Project 22 years later. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(6), 764-779. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2009.05.003>
- Κανακάρη, Μ. Ε. (2014). *Πρώιμη Ανίχνευση Μαθησιακών Δυσκολιών και Σχολική Ετοιμότητα* [Αδημοσίευτη Πτυχιακή Εργασία]. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. http://83.212.168.59/xmlui/bitstream/handle/123456789/13760/SEYP_LOGO_00050_Medium.pdf?sequence=1
- Καραμπατζάκη, Ζ. (2002). *Πρώιμη Ανίχνευση και Αναγνώριση της Αναπτυξιακής Διαταραχής του Ψυχοκινητικού συντονισμού σε παιδιά ηλικίας 4-8 ετών* [Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων]. Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. <https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/13323#page/1/mode/2up>
- Kay, L. J. (2018, Φεβρουάριος). *School Readiness: A Culture of Compliance?* [Διδακτορική Διατριβή, The University of Sheffield]. White Rose eTheses Online. https://etheses.whiterose.ac.uk/20433/1/school_readiness.pdf
- Κουκούλης, Κ. (2015, Μάιος 23-24). Αυτοαξιολόγηση μαθητών με τη χρήση κλίμακας διαβαθμισμένων κριτηρίων. Στο Φ. Γούσιας (Επιμ.), *Πρακτικά 2^{ου} Συνεδρίου «Νέος Παιδαγωγός»* (σελ. 221-229). Νέος Παιδαγωγός, Αθήνα.
- Κουτσουμπής, Α., Καριπίδου, Ε., Μπουρελάκη, Σ., Τσαρτσίδου, Α., & Τσαούσης, Ι. (2018). Linguistic Adaptation and Psychometric Properties of the University Student Depression Inventory (USDI). *Psychology: The Journal of the Hellenic Psychological Society*, 23(2), 163-181. https://doi.org/10.12681/psy_hps.23007
- Λαγουμιντζής, Γ., Βλαχόπουλος, Γ., & Κουτσογιάννης, Κ. (2015). *Μεθοδολογία της έρευνας στις επιστήμες υγείας* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <http://hdl.handle.net/11419/5356>
- Lakhani, P., Jain, K., & Chandel, P. (2017). School Adjustment, Motivation and Academic Achievement among Students. *International Journal of Research in Social Sciences*, 7(10), 333-348.
- Λιάλιου, Δ., Μεσίρης, Γ., Ραμαντάνη, Α.-Α., & Τσαούσης, Ι. (2020). Factor Structure and Psychometric Properties of the Penn State Worry Questionnaire (PSWQ) in the Greek Population. *Psychology: The Journal of the Hellenic Psychological Society*, 18(2), 240-254. https://doi.org/10.12681/psy_hps.23721
- Majzub, R. M., & Rashid, A. A. (2012). School Readiness Among Preschool Children. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 3524-3529. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.098>
- Maldonado-Carreño, C., & Votruba-Drzal, E. (2011). Teacher-Child Relationships and the Development of Academic and Behavioral Skills during Elementary Schools: A Within-and Between-Child Analysis. *Child Development*, 82(2), 601-616. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2010.01533.x>
- Manolitsis, G. (2016). Ο αναδυόμενος γραμματισμός στην προσχολική εκπαίδευση: Νέα ζητήματα και εκπαιδευτικές προτάσεις. *Preschool and Primary Education*, 4(1), 3. <https://doi.org/10.12681/ppej.9970>

- Marchand-Krynski, M.-È., Morin-Moncet, O., Bélanger, A.-M., Beauchamp, M. H., & Leonard, G. (2017). Shared and differentiated motor skill impairments in children with dyslexia and/or attention deficit disorder: From simple to complex sequential coordination. *PLOS ONE*, *12*(5), Article e0177490. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0177490>
- McClelland, M. M., & Cameron, C. E. (2019). Developing together: The role of executive function and motor skills in children's early academic lives. *Early Childhood Research Quarterly*, *46*, 142-151. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2018.03.014>
- Μουζάκη, Α., Ράλλη, Α. Μ., Αντωνίου, Φ., Διαμαντή, Β., & Παπαϊωάννου, Σ. (2016, Απρίλιος 14-16). *Ανάπτυξη του προφορικού λόγου στην προσχολική ηλικία: Διαχρονικά δεδομένα από μια νέα συστοιχία δοκιμασιών*. [Προφορική Ανακοίνωση]. 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωστικής Ψυχολογίας, Αθήνα, Ελλάδα.
- Mulligan, G. M., Hastedt, S., & McCarroll, J. C. (2012). *First-Time Kindergartners in 2010-11: First Findings from the Kindergarten Rounds of the Early Childhood Longitudinal Study, Kindergarten Class of 2010-11 (ECLS-K: 2011)*. National Center for Education Statistics. <https://nces.ed.gov/pubs2012/2012049.pdf>
- Nurss, J. R., & McGauvran, M. E. (1995). *Metropolitan Readiness Test (6th Edition)*. Harcourt Brace Jovanovich.
- Ουζούνη, Χ., & Νακάκης, Κ. (2011). Η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των εργαλείων μέτρησης σε ποσοτικές μελέτες. *Νοσηλευτική*, *50*(2), 231-239.
- Pace, A., Alper, R., Burchinal, M. R., Golinkoff, R. M., & Hirsh-Pasek, K. (2019). Measuring success: Within and cross-domain predictors of academic and social trajectories in elementary school. *Early Childhood Research Quarterly*, *46*, 112-125. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2018.04.001>
- Pan, Q., Trang, K. T., Love, H. R., & Templin, J. (2019). School Readiness Profiles and Growth in Academic Achievement. *Frontiers in Education*, *4*, 1-17. <https://doi.org/10.3389/educ.2019.00127>
- Παπαδημητρίου, Α. Μ. (2010). *Προσχολικοί δείκτες πρόβλεψης της αναγνωστικής επίδοσης* [Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας]. Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/25518#_page/1/mode/2up
- Παρασκευόπουλος, Ι. Ν., Γιαννίτσας, Ν. Δ., & Καλαντζή-Αζίζι, Α. (2011). *Αθηνά Τεστ-Διάγνωσης Δυσκολιών Μάθησης, Νέα Έκδοση 2011*. Ελληνικά Γράμματα.
- Παρούτσας, Δ., Κ., (2011). *Ο Φάκελος Εργασιών Μαθητή ως μέσο αυθεντικής αξιολόγησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε στις 2/5/2022 από <https://paroutsas.jmc.gr/portfol/evaluat.htm>
- Park, E. S., Im, Y. J., & Cho, E. J. (2013). Development of an Ecological Model to Improve Health Care Management for Children in Child Care Centers. *Child Health Nursing Research*, *19*(1), 59. <https://doi.org/10.4094/chnr.2013.19.1.59>
- Pears, K. C., Kim, H. K., Fisher, P. A., & Yoerger, K. (2016). Increasing pre-kindergarten early literacy skills in children with developmental disabilities and delays. *Journal of School Psychology*, *57*, 15-27. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2016.05.004>
- Pellicano, E., Kenny, L., Brede, J., Klaric, E., Lichwa, H., & McMillin, R. (2017). Executive function predicts school readiness in autistic and typical preschool children. *Cognitive Development*, *43*(2017), 1-13. <http://dx.doi.org/10.1016/j.cogdev.2017.02.003>
- Πόρποδας, Κ. (2007). *Εργαλείο Ανίχνευσης και Διερεύνησης των Αναγνωστικών Δυσκολιών στο Νηπιαγωγείο και Α' - Β' Δημοτικού ή Τεστ Ανίχνευσης και Διερεύνησης Αναγνωστικών Δυσκολιών*. ΥΠΕΠΘ: ΕΠΕΑΕΚ, Αθήνα.
- Pretti-Frontczak, K. (2014). Stop Trying to Make Kids "Ready" for Kindergarten. *Young Exceptional Children*, *17*(1), 51-53. <https://doi.org/10.1177/1096250614523346>
- Prior, M., Bavin, E., & Ong, B. (2011). Predictors of school readiness in five -to six year old children from an Australian longitudinal community sample. *Educational Psychology*, *31*(1), 3-16. <https://doi.org/10.1080/01443410.2010.541048>
- Puccioni, J. (2014). Parents' Conceptions of School Readiness, Transition Practices, and Children's Academic Achievement Trajectories. *The Journal of Educational Research*, *108*(2), 130-147. <https://doi.org/10.1080/00220671.2013.850399>
- Ράλλη, Α. Μ., & Μαριδάκη-Κασσωτάκη, Α. (2012). *Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιότητων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας*. Διάδραση.

- Ράλλη, Α. Μ., Πολυχρόνη, Φ., & Λάμπη, Κ. (2016). Οι Γλωσσικές και Μαθησιακές Δεξιότητες μαθητών Ρομά και μη Ρομά που ανήκουν σε ομάδα υψηλού κινδύνου. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 1, 113-134.
- Ράλλη, Α. Μ., Ρούσσο, Π., Καζάλη, Ε., & Κωνσταντοπούλου, Π. (2020). Κλίμακα Εκτίμησης Προφορικού λόγου και Δεξιοτήτων Γραμματισμού για παιδιά προσχολικής ηλικίας: Προσαρμογή, Ψυχομετρικός έλεγχος και Στάθμιση. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού, OMEP*, 16. <https://doi.org/10.12681/icw.18591>
- Ράλλη, Α. Μ., Τσαούση, Δ., & Μαριδάκη-Κασσωτάκη, Α. (2013). Η προβλεπτική εγκυρότητα της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας. *Ερευνώντας Τον Κόσμο Του Παιδιού*, 12, 50. <https://doi.org/10.12681/icw.18033>
- Reardon, S. F., & Portilla, X. A. (2016). Recent Trends in Income, Racial, and Ethnic School Readiness Gaps at Kindergarten Entry. *AERA Open*, 2(3), 1-18. <https://doi.org/10.1177%2F2332858416657343>
- Sheridan, S. M., Knoche, L. L., Edwards, C. P., Bovaird, J. A., & Kupzyk, K. A. (2010). Parent engagement and school readiness: effects of getting ready intervention on preschool children's social-emotional competencies. *Early Education and Development*, 21(1), 125-156. <https://doi.org/10.1080/10409280902783517>
- Shireen, A. M. (2013). *The Development of a School Readiness Screening Instrument for Grade 00 (Pre-Grade R) Learners* [Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή, University of the Free State, Bloemfontein]. <http://hdl.handle.net/11660/2084>
- Stievano, P., & Valeti, G. (2013). Executive functions in early childhood: interrelations and structural development of inhibition, set-shifting and working memory. *Neuropsychological Trends*, 13, 27-45. <https://doi.org/10.7358/neur-2013-013-stie>
- Suggate, S., Pufke, E., & Stoeger, H. (2019). Children's fine motor skills in kindergarten predict reading in grade 1. *Early Childhood Research Quarterly*, 47, 248-258. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2018.12.015>
- Τζουριάδου, Μ., & Μπάρμπας, Γ., (2008). *Ψυχομετρικό Κριτήριο Πρώιμης Μαθηματικής Επάρκειας της Ουτράχτης*. ΥΠΕΠΘ: ΕΠΕΑΕΚ, ΑΠΘ.
- Τσιγγίλης, Ν. (2010). Βασικές έννοιες και διαδικασία εφαρμογής της μοντελοποίησης δομικών εξισώσεων στις κοινωνικές επιστήμες. *Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος*, 8, 1-35.
- Vatsina, I., & Mouzaki, A. (2015). Πιλοτική διερεύνηση των ψυχομετρικών χαρακτηριστικών μιας κλίμακας για την εκτίμηση γλωσσικών και γνωστικών λειτουργιών από γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας. *Preschool and Primary Education*, 3(2), 136. <https://doi.org/10.12681/ppej.141>
- Χατζηχρήστου, Χ., Πολυχρόνη, Φ., Μπεζεβέγκης, Η., & Μυλωνάς, Κ. (2007). *Εργαλείο Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας ή Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής*. ΥΠΕΠΘ: ΕΠΕΑΕΚ, Αθήνα.
- Wildenger-Welchons, L., & McIntyre, L. L. (2015). The transition to kindergarten: Predicting socio-behavioral outcomes for Children with and without Disabilities. *Early Childhood Education Journal*, 43(6), 83-93. <https://doi.org/10.1007/s10643-015-0757-7>
- Wilt, F., Van der Veen, C., Van Kruistum, C., & Oers, B. (2018). Popular, rejected, neglected, controversial or average: Do young children of different sociometric groups differ in their level of oral communicative competence? *Social Development*, 27, 793-807. <https://doi.org/10.1111/sode.12316>

School Readiness Assessment Scale: construction and Psychometric properties

Despoina TSAOUSSI¹, Asimina M. RALLI¹, Petros ROUSSOS¹, Faye ANTONIOU²

¹Department of Psychology, Faculty of Philosophy, National and Kapodistrian University of Athens, Athens, Greece

²Department of Secondary Education, Faculty of Philosophy, National and Kapodistrian University of Athens, Athens, Greece

KEYWORDS

School Readiness Assessment Scale,
Preschool years,
Psychometric properties,
Screening

CORRESPONDENCE

Despoina Tsaoussi,
National and Kapodistrian
University of Athens,
Campus University, Zografou
157 84, Athens, Greece
detsa@otenet.gr

ABSTRACT

Children's school readiness has been recognized as an important predictor of preschoolers' adjustment in primary school. Although the relevant literature has emphasized in the importance of School Readiness, there are very few tools in Greece. The purpose of this study was to construct and test the psychometric features of a new School Readiness Assessment Scale (K.A.S.E.P.P.I.). The construction of the scale was based on: (a) the relevant literature, (b) Greek Curriculum and (c) teachers' perceptions about school readiness (preschool and 1st grade teachers). In study 1 24 preschool teachers completed the scale for 102 preschool children aged 5-6 in order to explore its structure and reliability. Then, in a second study, 80 preschool teachers (40 general education teachers and 40 special education teachers) completed the K.A.S.E.P.P.I. for 280 preschool children aged 5-6 (200 of typical development and 80 children with Special Educational Needs) in order to confirm Scale's structure and explore its concurrent validity. The following year, 280 children were re-evaluated for their respective primary school skills to explore the predictive validity of the K.A.S.E.P.P.I. The relevant analyses highlighted two key factors (learning skills and socio-emotional skills) within the Scale with six sub-factors (oral language, literacy skills, mathematical skills, motor skills, self-regulation skills, and autonomy & social interaction skills). It also emerged that the Scale is characterized by high levels of reliability as well as concurrent and predictive validity. The results are discussed regarding the utilization of K.A.S.E.P.P.I. by the preschool teachers, and other experts for the assessment of children's school readiness.